

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

**Prostředky kondenzace textu v komunikátech
administrativního funkčního stylu**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Daniela Brázdilová

Učitelství pro SŠ, Obor ČJ-NJ

Vedoucí práce: PhDr. Jana Vaňková

Plzeň 2020

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni 26. dubna 2020

.....
vlastnoruční podpis

Ráda bych poděkovala paní PhDr. Janě Vaňkové za užitečné rady, profesionální přístup a pomoc, kterou mi poskytla při psaní diplomové práce.

ZDE SE NACHÁZÍ ORIGINÁL ZADÁNÍ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE.

OBSAH

1	ÚVOD	1
2	TEORETICKÁ ČÁST	3
2.1	CHARAKTERISTIKA ADMINISTRATIVNÍHO FUNKČNÍHO STYLU	3
2.2	VYMEZENÍ ADMINISTRATIVNÍHO FUNKČNÍHO STYLU	3
2.3	FUNKCE ADMINISTRATIVNÍHO FUNKČNÍHO STYLU	4
2.4	NORMY ADMINISTRATIVNÍ KOMUNIKACE	5
2.4.1	Vlastnosti jazyka a stylizace administrativních projevů	5
2.4.1.1	Rovina syntagmatická a syntaktická	5
2.4.1.2	Rovina morfologická	6
2.4.1.3	Rovina lexikální	7
2.5	SLOHOVÉ ÚTVARY ADMINISTRATIVNÍ KOMUNIKACE	8
2.6	PROBLEMATIKA KONDENZACE TEXTU	9
2.6.1	Prostředky syntaktické kondenzace textu	10
2.6.1.1	Nevlastní předložky	10
2.6.1.2	Polovětné konstrukce	12
2.6.1.3	Deverbativní substantiva	14
2.6.1.4	Deverbativní adjektiva	15
2.6.1.5	Věty jednoduché	16
2.6.1.6	Nepravé věty vedlejší	18
2.6.1.7	Řetězení genitivních vazeb	18
3	PRAKTICKÁ ČÁST	20
3.1	METODY A FORMY PRÁCE	20
3.2	ANALÝZA	22
3.2.1	Žádosti	22
3.2.1.1	Žádost č. 1	22
3.2.1.2	Žádost č. 2	23
3.2.1.3	Žádost č. 3	23
3.2.1.4	Žádost č. 4	24
3.2.1.5	Žádost č. 5	25
3.2.1.6	Žádost č. 6	26
3.2.1.7	Žádost č. 7	27
3.2.1.8	Žádost č. 8	27
3.2.1.9	Žádost č. 9	28
3.2.1.10	Žádost č. 10	29
3.2.1.11	Žádost č. 11	30
3.2.1.12	Žádost č. 12	31
3.2.1.13	Žádost č. 13	31
3.2.1.14	Žádost č. 14	32
3.2.1.15	Žádost č. 15	33
3.2.1.16	Žádost č. 16	34
3.2.1.17	Žádost č. 17	34
3.2.1.18	Žádost č. 18	35
3.2.1.19	Žádost č. 19	36
3.2.1.20	Žádost č. 20	37
3.2.2	Zápisy	38
3.2.2.1	Zápis č. 1	38

3.2.2.2 Zázpis č. 2	39
3.2.2.3 Zázpis č. 3	40
3.2.2.4 Zázpis č. 4	41
3.2.2.5 Zázpis č. 5	42
3.2.2.6 Zázpis č. 6	43
3.2.2.7 Zázpis č. 7	44
3.2.2.8 Zázpis č. 8	45
3.2.2.9 Zázpis č. 9	46
3.2.2.10 Zázpis č. 10	47
3.2.2.11 Zázpis č. 11	48
3.2.2.12 Zázpis č. 12	49
3.2.2.13 Zázpis č. 13	50
3.2.2.14 Zázpis č. 14	51
3.2.2.15 Zázpis č. 15	52
3.2.2.16 Zázpis č. 16	53
3.2.2.17 Zázpis č. 17	54
3.2.2.18 Zázpis č. 18	55
3.2.2.19 Zázpis č. 19	56
3.2.2.20 Zázpis č. 20	57
4 ZÁVĚR.....	59
5 RESUMÉ.....	65
6 SEZNAM LITERATURY	66
6.1 LITERATURA	66
6.2 LITERATURA ANALYZOVANÝCH TEXTŮ	67
7 PŘÍLOHY – UKÁZKY TEXTŮ.....	68
7.1 ŽÁDOSTI.....	68
7.2 ZÁPISY	69

1 ÚVOD

Téma diplomové práce jsem si zvolila především kvůli svému zájmu o jazykové disciplíny syntax a stylistika. Jedná se bezpochyby o velmi složité, ale zajímavé disciplíny, které stojí za hlubší zkoumání. Ve své diplomové práci se zaměřuji na texty administrativního funkčního stylu, a to z pohledu kondenzace textu. Texty tohoto funkčního stylu můžeme rozdělit do mnoha žánrů, proto jsem k jazykové analýze zvolila jen některé z nich, a to zápis a žádost. Dalším analyzovaným útvarem měla být objednávka. V současné době se ovšem ukazuje, že útvar objednávky je ve většině případů koncipován strukturovaně, a tudíž pro naše potřeby nevyhovuje.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou, ty jsou dále vnitřně členěny.

První kapitola teoretické části je věnována charakteristice administrativního funkčního stylu, v této kapitole najdeme definici tohoto stylu a jeho základní rysy.

V druhé kapitole se zabýváme vymezením administrativního funkčního stylu, tedy jeho postupným konstituováním v samostatný funkční styl. Poukazujeme zde na to, že administrativní styl byl dříve přiřazen k praktické části odborného funkčního stylu a teprve postupným vývojem dochází v rámci odborného stylu k vydělování samostatných úseků.

Ve třetí kapitole teoretické části jsou popisovány funkce administrativního funkčního stylu. Uvádíme zde, že tento styl je stylem komplexním, zahrnuje tedy celou řadu funkcí, vytčena je především funkce řídicí (direktivní), sdělovací (zpravovací) a operativní (správní).

V následující kapitole se věnujeme normám administrativní komunikace. Administrativní komunikáty musejí být věcně správné, účelně formulované, formálně dokonalé a neměly by odporovat snaze o věcnost, snadnost, rychlost, ekonomičnost a stručnost vyjadřování. Jsou tedy na dodržování norem velice náročné. Pod tuto kapitolu je zařazena také podkapitola s názvem Vlastnosti jazyka a stylizace administrativních projevů, zde se podrobněji zaobíráme jazykovými prostředky z roviny syntaktické, morfologické a lexikální.

V páté kapitole jsou uvedeny žánry administrativního funkčního stylu a zabýváme se zde jejich rozdělením na základě různých hledisek.

V šesté kapitole přecházíme k problematice kondenzace textu. Jsou zde vytčeny prostředky, které slouží zhušťování textu, a sice nevlastní předložky, polovětné konstrukce, deverbativní substantiva, deverbativní adjektiva, věty jednoduché, nepravé věty vedlejší a řetězení genitivních vazeb. Každému z těchto prostředků se zde podrobněji věnujeme.

V praktické části práce jsou uvedeny jednotlivé analýzy zvolených textů, tyto analýzy vychází z vytčených kritérií. Na předložených komunikátech je zkoumána přítomnost stanovených prostředků a četnost jejich užívání. Cílem této diplomové práce je ukázat, které prostředky syntaktické kondenzace se v předložených komunikátech administrativního funkčního stylu objevují nejčastěji a přispívají zhuštěnosti konkrétního textu, a které mají naopak nižší zastoupení.

V závěru práce jsou shrnuty zjištěné poznatky a vyvozeny příslušné závěry. Zároveň zde dochází k porovnání těchto poznatků se stanovenými hypotézami.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 CHARAKTERISTIKA ADMINISTRATIVNÍHO FUNKČNÍHO STYLU

„Administrativní styl je střešový pojem pro prostředky a způsob jejich užívání v textech administrativních, právních, hospodářských a obchodních. Dále je administrativní styl chápán jako konstelace prostředků jazykových (a prostředků jiných znakových systémů) užívaných typicky (ale ne nutně výlučně) v institucionální sféře a faktorů ovlivňujících způsob výběru, modifikace a uspořádání těchto prostředků.“¹ Rozhodujícími faktory jsou konativní funkce, asymetrie mezi účastníky komunikace, závaznost institucionální komunikace a její performativnost.²

Administrativní styl je nejčastěji vymezován na textech pracovníků úřadů nebo firem, které jsou určeny buď laikům, nebo zástupcům jiných institucí. Lze tedy rozlišovat vyšší administrativní styl (styl textů primárně psaných s vysokou mírou závažnosti) a nižší administrativní styl (styl textů primárně mluvených, dialogických, užitými prostředky bližších běžnému dorozumívání).³

Základní rysy administrativního stylu popsal také J. Šimandl⁴, ten uvádí, že autoři administrativních textů nemohou svobodně volit synonyma a hyperonyma, nemohou rozepsat do více vět, co je třeba podat zhuštěně atd. Autoři těchto textů se také nemohou spoléhat na přirozenou schopnost recipientů porozumět textu, proto se snaží předejít neporozumění a dezinterpretacím.

2.2 VYMEZENÍ ADMINISTRATIVNÍHO FUNKČNÍHO STYLU

V dřívějších stylistikách nebyl vyčleňován administrativní funkční styl jako samostatný. V rámci odborného funkčního stylu byla rozlišována oblast praktická a teoretická, přičemž k praktické oblasti byl přiřazen styl jednacích. Projevy prakticky odborné a jednacích byly někdy ztotožňovány. Trávníček uvádí úřední styl jako samostatný, jeho stručné výklady nebyly ovšem rozpracovány. Autoři publikace *Základy české stylistiky* (1970) pojednávají o vydělování

¹ HOFFMANNOVÁ, J. a kol. *Stylistika mluvené a psané češtiny*. 2016, s. 158 – 159.

² Tamtéž, s. 159.

³ Tamtéž, s. 159.

⁴ ŠIMANDL, J. Ke kategorii životnosti některých právních termínů a k jejich shodě. In: *Naše řeč*. 2003, s. 23–26.

samostatných úseků v rámci odborného funkčního stylu, do stylové oblasti odborné zařazují administrativně právní úsek. Tímto byl naznačen vývoj, který vede k osamostatňování a vyhraňování dalších stylových oblastí. Jednou z těchto oblastí je právě oblast administrativní, M. Jelínek (1992) mluví o stylu administrativně-právním, J. V. Bečka (1992) naproti tomu začleňuje styl normativní, hospodářský a jednací do tzv. stylů pragmatických.⁵

„My všechny okruhy týkající se řízení veřejné správy, tj. projevy administrativně-právní, hospodářsko-administrativní začleňujeme pod styl administrativní (nepatří tam ovšem odborné projevy zákonodárců ani ekonomů).“⁶

2.3 FUNKCE ADMINISTRATIVNÍHO FUNKČNÍHO STYLU

Administrativní styl je stylem komplexním, nese tedy celou řadu funkcí. Příznačná je pro něj funkce řídicí (direktivní), která je vázána na funkci sdělovací (zpravovací). Styl administrativní je stále svázán se stylem prakticky odborným, vyděluje se z něj však již zmíněnou funkcí řídicí a dále funkcí operativní (správní). V různých projevech se tyto základní funkce uplatňují v různé míře, zvýrazňují se, popř. ustupují jisté vlastnosti.⁷ Podle novějších publikací je dominantní funkcí funkce konativní, tyto texty totiž často informují proto, aby působily na myšlení a jednání recipientů. V některých žánrech se vyděluje také funkce referenční, přičemž podíl konativní a referenční funkce se mění podle žánru. Jednotlivé prostředky mohou také plnit funkci fatickou (oslovení, pozdravy) a metajazykovou (název písemnosti explicitně pojmenovává žánr, jehož je realizací – vyrozumění, upomínka apod.). Není žádoucí, aby administrativní texty obracely pozornost na sdělení samo, tj. plnily funkci poetickou nebo emotivní.⁸

„Do rámce administrativního stylu lze začlenit jako podstyly styl jednací a styl direktivní, popř. styly další (jako je reklamní, který ovšem spadá spíše do stylu publicistického vzhledem k vyhocené funkci získávací), začleňujeme sem i styl inzerce.“⁹

Hranice administrativního stylu s ostatními styly věcnými není zcela jednoznačná, zařazení textu k dané oblasti by se mělo odvíjet od převládající funkce.¹⁰

⁵ ČECHOVÁ, M. a kol. Stylistika současné češtiny. 1997, s. 167.

⁶ Tamtéž, s. 167.

⁷ Tamtéž, s. 168.

⁸ HOFFMANNOVÁ, J. a kol. Stylistika mluvené a psané češtiny. 2016, s. 159 – 160.

⁹ ČECHOVÁ, M. a kol. Stylistika současné češtiny. 1997, s. 168.

¹⁰ Tamtéž, s. 168.

2.4 NORMY ADMINISTRATIVNÍ KOMUNIKACE

Administrativní oblast je velmi náročná na dodržování norem v oblasti věcné i formální, protože administrativní komunikáty musejí být věcně správné, účelně formulované a formálně dokonalé. Autoři by měli být kvalifikovaní po stránce jazykové, očekává se od nich dodržování předepsaných norem, takže mají poměrně malou volnost stylové volby. Pisatel administrativního textu ustupuje do pozadí, bývá ovšem zastřen i vztah ke konkrétnímu adresátovi. Významným prvkem administrativního stylu je také existence právnické osoby (podnik, ústav, úřad apod.), kterou může být jak autor, tak adresát. V této stylové oblasti se neprojevuje úsilí po pestrosti, variantnosti expresivnosti a názornosti vyjadřování, odporovalo by to totiž snaze o věcnost, snadnost, rychlost, ekonomičnost a stručnost. Subjektivita v textu bývá považována za nedostatek.¹¹

U administrativních textů se vyžaduje jejich snadné a rychlé vypracování i možnost jednotného a rychlého zpracování údajů, to vede k silné standardizaci těchto textů. K dalším významným znakům patří také převažující písemný charakter administrativních projevů, není ovšem podmínkou, neboť do této oblasti je možné zařadit i jednání úřední povahy, tedy projevy monologické a dialogické. Vlastnosti jako věcná správnost, výstižnost a snaha po maximální objektivnosti spojují administrativní styl se stylem odborným.¹²

Co se týče stylové normy administrativních textů, maximální rychlost, formulační snadnost a jednotnost zpracování údajů zajišťují předtištěné formuláře, které adresát vyplňuje heslovitě. Kromě toho se užívají i žánry textové, ovšem i v nich se uplatňují textové vzorce. Textová výstavba administrativní je celkově velmi pevná.¹³

2.4.1 VLASTNOSTI JAZYKA A STYLIZACE ADMINISTRATIVNÍCH PROJEVŮ

2.4.1.1 ROVINA SYNTAGMATICKÁ A SYNTAKTICKÁ

Projevuje se zde snaha o stereotypní, úsporné, ale explicitní a jednoznačné vyjadřování. Ustálily se také určité obraty, spojení a fráze, které se zařazují do textu celé (Př.: *na základě předběžného jednání s Vámi...; ...jmenuji Vás členem...; vyhovuji Vaší žádosti ze dne...; děkujeme předem za kladné vyřízení naší žádosti*).

¹¹ ČECHOVÁ, M. a kol. Stylistika současné češtiny. 1997, s. 168 – 169.

¹² Tamtéž, s. 169.

¹³ Tamtéž, s. 169.

Typické je značně zhuštěné vyjadřování jednoduchou větou s vyšší frekvencí jmenných konstrukcí. To se odráží i ve větné stavbě – objevují se jmenné tvary jednočlenné (větné ekvivalenty).

Explicitnímu vyjadřování slouží jednoznačné spojky a předložky, hlavně knižní i víceslovné předložkové a spojkové výrazy (Např.: růst užívání podoby *dle* vedle podoby *podle*). Na druhou stranu i oblast administrativní postihuje nivelizace původních předložek, předložka *na* se užívá bez ohledu na sémantiku na úkor jiných předložek (Př.: *žádost na vedení podniku*). Stále častěji se objevují sekundární předložky a předložkové výrazy (Př.: *zásluhou, následkem, v důsledku, vzhledem k, se zřetelem k, na základě*) i spojkové výrazy (Př.: *zatímco, jakožto, přestože, potažmo*). Díky uvedeným prostředkům se vyjadřování stává explicitní, ale v některých případech méně obratné.

Běžné je užívání pasivních konstrukcí, uvádí se, že každé čtvrté až páté sloveso je v pasivu (Př.: *smlouva byla vrácena; byl přijat*), platí to i pro slovesa nedokonavá (Př.: *bude hovořeno; je zmiňována*). Časté jsou také multiverbizované jednotky, hlavně rozložené vazby slovesně-jmenné (Př.: *provádět sběr; konat poradu*).¹⁴

2.4.1.2 ROVINA MORFOLOGICKÁ

Morfologická stránka textů je výhradně spisovná, užívá se tvarů neutrálních, popř. knižních, této oblasti nejsou vlastní tvary hovorové. Někdy se objevuje vnášení podob hyperkorektních (Př.: *reprezentanté, atleté*), a to ze snahy o spisovnost. V administrativních textech najdeme zvláštnosti ve využití slovních druhů a tvarů. Administrativní projevy mají v porovnání s jinými oblastmi vyšší frekvenci jmen (substantiv ve spojení s tzv. syntaktickými adjektivy), vyšší frekvenci číslovek, ale naopak nižší výskyt určitých slovesných tvarů. Z pádů je častý genitiv a nominativ, genitivu adnominálního se někdy užívá nadměrně na úkor srozumitelnosti (Př.: *podání hlášení vedení podniku*); dále se hojně vyskytuje nominativ jmenovací (Př.: *OÚ Benešov, UK Praha*). Relativně často se v administrativních projevech objevuje také vokativ, pád s celkově nejnižší frekvencí. Vyplývá to z potřeby oslovit adresáta projevu.

Pro administrativní oblast je příznačný i výskyt deverbativních adjektiv (Př.: *splatný, vyhotovený, poskytnutý, realizující, odstoupivší*), bohatě se v této oblasti využívá také

¹⁴ ČECHOVÁ, M. a kol. Stylistika současné češtiny. 1997, s. 169 – 170.

infinitivu, neboť je vhodný k vyjádření direktivních příkazů a zákazů. U určitých slovesných tvarů je častý indikativ všech časů. V administrativních projevech se adresátům většinou vyká, častější je tedy 2. os. pl. Užívají se také tvary 1. os. pl., protože autoři administrativních textů vystupují jako zástupci instituce (Př.: *žádáme Vás, zasíláme Vám*).¹⁵ „Specifickým rysem administrativního stylu, zvláště žánrů jako smlouva je, že instituce či její zástupci o sobě mluví v 3. os. sg. a označuje se rolí, kterou v dané interakci má, viz např. *Doručení nabídky požaduje zadavatel v uzavřených obálkách* (výzva k předložení nabídky; tento postup znají laici z kupních smluv, záruk atd.).“¹⁶ Některé tvaroslovné prostředky se využívají jen v určitých žánrech administrativní komunikace, např. přechodníky jsou typické pro smlouvy, tvary imperativu pro výzvy a varování atd.¹⁷

V administrativě se užívá často nedějových sloves *být, mít*; dále modálních *mušet, moci* a slovesa *zajistit*. Hojný je také výskyt modálních predikativ (Př.: *je nutno, je možno, lze*).¹⁸

2.4.1.3 ROVINA LEXIKÁLNÍ

J. Mistrík udává, že administrativní styl je nejcitlivější vůči státnímu a hospodářskému uspořádání, to zcela určitě platí o slovní zásobě.¹⁹ Na proměny lexika měly v posledním čtvrtstoletí velký vliv ekonomické a politické změny po roce 1989, obzvláště vstup České republiky do EU.²⁰

Administrativní styl se jako takový vyhýbá synonymům. Z. Peška vysvětluje neužívání synonym snahou předejít rozdílným v interpretaci.²¹ Celkově lexikální stránka administrativních projevů odpovídá jejich funkci. Citově neutrálními, jednoznačnými pojmenováními se dosahuje věcnosti sdělení, k přesnosti přispívají především termíny. Termíny tedy nejsou prostředky využívané pouze v oblasti odborné, také administrativa má vypracovanou vlastní terminologii, pracuje ovšem i s terminologií různých oborů (Př.: *odběratel, poplatník, urgence, faktura, splátka, stanovená lhůta, daň, pojistná událost*). Frekventované jsou také

¹⁵ ČECHOVÁ, M. a kol. Stylistika současné češtiny. 1997, s. 170 – 171.

¹⁶ HOFFMANNOVÁ, J. a kol. Stylistika mluvené a psané češtiny. 2016, s. 169.

¹⁷ Tamtéž, s. 169.

¹⁸ ČECHOVÁ, M. a kol. Stylistika současné češtiny. 1997, s. 171.

¹⁹ MISTRÍK, J. Stylistika. 1985, s. 446.

²⁰ HOFFMANNOVÁ, J. a kol. Stylistika mluvené a psané češtiny. 2016, s. 165.

²¹ PEŠKA, Z. Jazyk zákonodárcův. In: Slovo a slovesnost, 5. 1939, s. 39.

názvy měrových jednotek (Př.: *metr, gram, sekunda*), číselné údaje a vlastní názvy nejen osobní a místní, ale také názvy institucí a výrobků.

Pro rovinu lexikální je dále typické užívání zkratkových slov (Př.: *Čedok, zamini, genštáb*), zkratek (Př.: *CK, spol., s. r. o.*) a značek (Př.: *typ 512, T 80*). V praxi někdy dochází k nadužívání těchto prostředků, což vede k nesrozumitelnosti projevu. Snahou o jazykovou ekonomii je motivováno i užívání univerbizovaných výrazů, které jsou často nespisovné. V administrativě se v mluvených projevech setkáme také s profesionalismy a slangismy (Př.: *koníček, žrádýlko, sešíváčka*). Ve srovnání s jinými oblastmi je oblast administrativní po stránce lexikální relativně chudá, používá se pouze nerozsáhlé slovní zásoby.²²

2.5 SLOHOVÉ ÚTVARY ADMINISTRATIVNÍ KOMUNIKACE

Pro oblast administrativní je typická žánrová rozmanitost. Žánry se mezi sebou mohou lišit v jazyku, v syntaktické stavbě i v konkrétní komunikační funkci (některé texty pouze oznamují, jiné příkazují nebo rozkazují). V administrativní oblasti se využívá celá řada slohových útvarů a žánrových forem: protokol, zápis, žádost, životopis, posudek, podnikový dopis, objednávka, hlášení, zpráva, inzerát atd.²³ Tyto formy můžeme třídit podle různých hledisek. Podle způsobu vyjadřování se rozlišují žánry textové (úřední dopis), dokumentární (zápis, protokol) a heslové (formuláře, dotazníky). Podle funkce textu je lze rozdělit na žánry s dominantní funkcí referenční (cestovní zpráva, protokol o převzetí bytu, životopis atd.) a na žánry s dominantní funkcí konativní (zákony, rozsudky, soudní příkazy atd.). Dle typického původce můžeme žánry rozlišit na základě toho, zda původcem textu je instituce (formuláře, vyhlášky atd.), nebo občan (životopis, reklamace). Podle adresáta je možné žánry rozdělit na ty, kde je adresátem instituce (hlášení, výkazy, daňová přiznání), a na ty, kde je adresátem občan (předvolání k podání vysvětlení, výzva k vyzvednutí zásilky atd.). Na základě míry obecnosti adresáta od sebe odlišujeme žánry, kde je adresát osloven jako člen jisté skupiny obyvatelstva (nabídka zdravotního vyšetření pro lidi, kteří dosáhli určitého věku atd.), a žánry adresované konkrétnímu člověku (úřední dopis panu X ve věci Y atd.).

²² ČECHOVÁ, M. a kol. Stylistika současné češtiny. 1997, s. 171 – 172.

²³ CHLOUPEK, J. a kol. Stylistika češtiny. 1990, s. 196 – 197.

Dle komunikačního modu lze rozlišovat žánry psané (pozvánka na schůzi atd.) a mluvené (oznámení v metru, porada).²⁴

Některé administrativní útvary využívají výrazného grafického uspořádání a členění. Základním textovým útvarem je pro administrativu úřední dopis. Mnohé útvary jsou společné pro administrativní a některou další komunikační oblast, užívají se např. v publicistice (zpráva, oznámení, referát atd.), v oblasti prostředělovací (zpráva, oznámení, žádost atd.), v uměleckém ztvárnění (beletrizované životopisy různých osob atd.). Nejbližší administrativní oblasti stojí oblast odborná (protokoly, zápisy, žádosti atd.).

Z administrativních útvarů má nejširší využití zpráva, oznámení, referát, také pozvánky a inzeráty. Vedle nich se v dané oblasti uplatňují útvary jako zápis a protokol, tedy projevy s velkými požadavky na přesnost a úplnost. Z jednání na konferencích, poradách a seminářích se pořizuje zápis, který zachycuje podstatu jednání, nebo protokol, který obsahuje doslovný a ověřený záznam výroků zúčastněných osob. Pro širší veřejnost bývají určeny plakát, vyhláška a oběžník.

Drobnější administrativní útvary určené pro veřejnost obsahují stručné faktické údaje a informace, vynikají grafickou úpravou a přehledností. Jejich vyjádření je často eliptické, heslovité a nekohézní. Vyhláška a oběžník mají naproti tomu charakter souvislého textu, oběžník také není tak stroze stylizován a komentuje pokyny, které dává.

K běžným útvarům administrativního stylu, jež zpracovávají i lidé mimo administrativní sféru, patří žádost, životopis, pracovní hodnocení aj. Jazyková praxe ukazuje, že pisatelé často neovládají základní normy jejich zpracování, proto by se měla žánrům administrativního stylu věnovat neustálá pozornost.²⁵

2.6 PROBLEMATIKA KONDENZACE TEXTU

„S konkurencí mezi vyjadřováním implicitním a explicitním souvisí i jiná důležitá konkurence, a to mezi syntaktickým schématem zhuštěným, kondenzovaným a slovesným, nekondenzovaným.“²⁶

Syntaktická kondenzace spočívá v tom, že se přibližně stejného komunikačního cíle dosahuje transformací věty ve větný člen (Př.: *až uplyne lhůta – po uplynutí lhůty*). Výsledek

²⁴ HOFFMANNOVÁ, J. a kol. Stylistika mluvené a psané češtiny. 2016, s. 158.

²⁵ CHLOUPEK, J. a kol. Stylistika češtiny. 1990, s. 197 – 198.

²⁶ GREPL, M. a kol. Příruční mluvnice češtiny. 1995, s. 752.

takové transformace nazýváme kondenzátorem. Větněčlenská syntaktická schéma, podle něhož se kondenzace uskutečňuje, pak nazýváme kondenzátorem. Pokud vyjdeme od kondenzátu (Př.: *snaha přesvědčit někoho*), nabízí se pro konkurenční větu (Př.: *snaha, aby někoho přesvědčil*) termín dekondezát.²⁷

Při každé kondenzaci dochází k implikaci informace, proto byla kondenzační konkurence uvedena do souvislosti s konkurencí implicitně-explicitní.²⁸ „Čtete-li např. kondenzovaný nápis *Nemluvte s řidičem za jízdy*, je v kondenzátu *za jízdy* obsažen význam *když // jestliže tramvaj jede*. Jsou zde tedy implikovány tři informační hodnoty: podmět děje vyjádřeného dějovým substantivem *jízda*, vztah mezi podmětem *tramvaj* a slovesem *jede* a konečně časová specifikace. Všechny tyto hodnoty musí být v dekondezované výpovědi vyjádřeny explicitně.“²⁹

Pravým účelem kondenzace ovšem není zvyšovat implicitnost vyjádření, ale umístit více informačních hodnot do rámce věty, kde se se zhuštěnými informacemi pracuje lépe než v souvětí. Souvěté schéma se tímto uvolňuje pro vyjadřování dalších vztahů, které by byly jinak podávány formou útvarů nadvětných. Proto lze předpokládat, že implicitnost kondenzačních schémat je jen průvodní jev při základním procesu zhušťování informací ve výpovědích. Kondenzátory bezesporu zvyšují koherenci textu, proto se také nabízí zařazení kondenzačních konkurentů mezi typy konkurentů koherenčních. I v tomto případě je zvýšení koherence textu jev průvodní, základním úkolem kondenzace zůstává zhušťování informací. Větné schéma může být kondenzováno více způsoby a také dekondezace může být provedena různými větnými schématy.³⁰

2.6.1 PROSTŘEDKY SYNTAKTICKÉ KONDENZACE TEXTU

2.6.1.1 NEVLASTNÍ PŘEDLOŽKY

Nevlastní neboli nepůvodní předložky slouží k přesnějšímu vyjadřování vztahů ve větě. Jsou obvykle nahraditelné předložkami původními, avšak za cenu ztráty přesnosti a specifičnosti.³¹ Nevlastní předložky se liší od původních předložek hlavně přízvukem. Jsou

²⁷ GREPL, M. a kol. Příruční mluvnice češtiny. 1995, s. 752.

²⁸ Tamtéž, s. 752.

²⁹ Tamtéž, s. 752 – 753.

³⁰ Tamtéž, s. 753.

³¹ Tamtéž, s. 346.

totiž předklonné ke svým pádům, zatímco původní slabičné předložky mají vždy hlavní přízvuk a pád je k nim zpravidla příklonný.³²

Nepůvodní předložky vznikají z různých slovních druhů. Z podstatných jmen se formují ustrnutím jejich nepřímých pádů předložkových nebo nepředložkových (*k vůli: kvůli; díky*). Při prepozicionalizaci předložkového pádu substantiva dochází ve spojení s následujícím jménem ke změně syntaktické funkce, např. ve spojení *v oblasti ekonomiky* se dnes spojení *v oblasti* chápe jako předložka. Nevlastní předložky vznikají také z adverbii (*skrz, mimo*), ze sloves (*vyjma, nehledě*) a ze zájmen (*co do*). Protože se jedná o proces trvalý, máme v současné češtině jednak již hotové předložky nepůvodní, stabilizované, a jednak předložky ustalující se ve své funkci, nestabilizované.³³

Z hlediska sémantického jsou nepůvodní předložky kondenzací adverbálních spojení, vyjadřují proto vztahy prostorové (*blízko, uprostřed, mezi, poblíž, kolem, okolo, mimo, stranou od, daleko od, naproti, doprostřed, navrch, zevnitř, odspod(u), svrchu, skrz, středem, vnitřkem, bokem, spodem* aj.), časové (*během, v průběhu, úderem, při příležitosti, po dobu, počátkem, uprostřed, na prahu, hodinou, rokem, okamžikem, od konce, kolem, do začátku* aj), příčinné (*kvůli, z důvodu, následkem, za příčinou, z titulu, v důsledku, kvůli, vlivem, zásluhou, vinou* aj.), účelové (*kvůli, za účelem, pro potřeby, v zájmu, ve prospěch* aj.), přípustkové a podmínkové (*pod podmínkou, za podmínky, za předpokladu, v případě, za cenu, navzdory* aj.), způsobové (*pomocí, formou, na základě, prostřednictvím, skrze, na bázi, po vzoru, ve formě, ve srovnání, ve spolupráci, v souladu, v protikladu, na rozdíl od, pod záštitou, zároveň s* aj.), zřetelové (*ve vztahu k, vůči, ohledně, vzhledem, z hlediska, ve smyslu, v duchu, s přihlédnutím k, bez ohledu na, v souladu s, v rozporu s, v návaznosti na, se zřetelem k* aj.), prospěchové (*ve prospěch, na úkor, na vrub, na účet na konto* aj.). Kromě těchto základních vztahů vyjadřují nevlastní předložky stále častěji i řadu významů speciálnějších, a to především ve výčtu vhodných substancí, při kterém dochází k vyjímání a zahrnování (*až na, vyjma, kromě, mimo, včetně, počítaje/ic, vedle, spolu* aj.); k identifikaci nebo náhradě (*jménem, pod hlavičkou, pod jménem, v roli, v zastoupení, místo* aj.) atd. Stále více se také rozšiřují předložky pořadající a orientující substance (*v oblasti, na úseku, v mezích, ve sféře, na poli, v rámci, do pozadí, do popředí, v popředí, ve centru, stranou, bokem, na vrcholu, na pokraji* aj.).³⁴

³² TRÁVNÍČEK, F. Mluvnice spisovné češtiny, část II. Skladba. 1949, s. 618.

³³ GREPL, M. a kol. Příruční mluvnice češtiny. 1995, s. 346.

³⁴ Tamtéž, s. 347 – 349.

2.6.1.2 POLOVĚTNÉ KONSTRUKCE

Jedná se o postponované rozvité přívlastky, jejichž jádrem jsou nejčastěji přídavná jména (zvl. dějová). Rozlišujeme ovšem také polovětné konstrukce přechodníkové, infinitivní atd. Pokud tvoří jádro přídavné jméno, je z hlediska pravopisného důležité rozlišení přívlastku těsného (restriktivního) a volného (nerestriktivního). Přívlastky volné se totiž oddělují čárkou, přívlastky těsné nikoli (Př.: *Mluvnice Josefa Dobrovského, napsaná na samém počátku minulého století, podává hlubší popis jazykového systému než mluvnice napsané koncem padesátých let.*)³⁵

Těsný přívlastek zužuje významový rozsah řídiho podstatného jména a nemůže být vypuštěn, pak by se totiž změnil smysl spojení nebo věty (Př.: *Měl se dát cestou stoupající do kopce.*). Volný přívlastek naproti tomu vyjadřuje vlastnost, kterou se význam řídiho podstatného jména jen dodatečně doplňuje; z toho důvodu může být volný přívlastek vypuštěn, aniž se změní smysl věty (Př.: *Šel pohodlnou cestou, vinoucí se pod kopcem.*)³⁶

U přívlastků, které jsou vyjádřeny vedlejší větou, se rozdíl mezi přívlastkem volným a přívlastkem těsným v pravopise neprojevuje, přívlastkové věty se oddělují čárkou vždy. Rozdíl mezi volnými a těsnými přívlastky je patrný v mluvených projevech. Zatímco těsné přívlastky tvoří spolu s výrazem, ke kterému se vztahují, jednu tónovou skupinu, volné přívlastky tvoří samostatnou tónovou skupinu.³⁷

Polovětné konstrukce jsou významným prostředkem kondenzace textu. Jak již bylo výše zmíněno, je možné rozeznávat kondenzační konkurenty přechodníkové, participiální, infinitivní a adjektivní. Ve všech je ukryta predikace, která umožňuje rozvést kondenzát do schématu vedlejší věty, predikační potence není ovšem u všech kondenzátorů stejná.³⁸

Početná je skupina schémat s konstrukcí přechodníkovou, to souvisí jednak s doplňkovou funkcí přechodníků, jednak s jejich schopností implikovat v obecném vztahu okolnostní vztahy specifitější. Doplňková funkce přechodníkových konstrukcí umožňuje konkurenci jak s kondenzátory adjektivními, tak substantivními. Přechodníkové kondenzátory mají povahu knižní. Př.: *Karla, umívajíc nádobí, dbala, aby působila hřmotu co nejméně. Když ti tři spali na půdě, bez hlídky, důvěřující klidu vesnice tak odlehlé všem cestám, bděl tento stařec za ně, sedě ve své vdovecké osamělosti u knihovičky.*³⁹

³⁵ GREPL, M. – Karlík P. Skladba češtiny. 1998, s. 321.

³⁶ HAVRÁNEK, B. – JEDLIČKA, A. Stručná mluvnice češtiny. 1996, s. 164.

³⁷ GREPL, M. – Karlík P. Skladba češtiny. 1998, s. 321.

³⁸ GREPL, M. a kol. Příruční mluvnice češtiny. 1995, s. 753 – 754.

³⁹ Tamtéž, s. 754 – 755.

Knižní charakter mají také konkurenty participiální, obzvláště pokud si přičestí trpné zachovává svůj jmenný tvar. V současné češtině však jmenná forma participia ustupuje stále více formě ajektivizované. Př.: *Kdo na rychtářku něco vědel, umlkl ted' náhle, dojat její žalostí. Chlapci čistě ustrojeni hodili sebou do trávy.*⁴⁰

Velkou frekvenci mají kondenzátory infinitivní. Ty jsou na rozdíl od kondenzátorů přechodníkových a participiálních stylově neutrální. Infinitivních kondenzátorů se užívá po výrazech s významem modálním (vyjadřují možnost/nemožnost, snahu, sklon, povinnost aj.). Jako konkurenční prostředek se zde nabízí kondenzátor substantivní. Př.: *možnost ubytovat se, neschopnost sblížit se s někým, zákaz kouřit, právo vydávat knihy.* Kondenzátor infinitivní je výhodnější než kondenzátor substantivní, neboť substantivní kondenzátor více zatěžuje stavbu věty a vnáší do výpovědi knižní odstín. V komunikátech odborných a právně-administrativních ovšem frekvence konkurentů substantivních vzrůstá. U infinitivních kondenzátorů se k dekonenzaci nabízí také vedlejší věta obsahová.⁴¹

Důležitou roli mají při kondenzaci textu kondenzátory adjektivní, jejich funkcí je zhušťovat vyjádření vztahů přívlastkových, které by jinak vyžadovaly užití vět vztažných. Běžné je kondenzování pomocí ajektivizovaných přechodníků na -cí tvořených od sloves nedokonavých (Př.: *Kolda neviděl ani vrátného, domlouvajícího uprchlíkům, ani popeláře, šourajícího se z vrátnice s putnou na shrbených zádech, ba ani čističe, běžící k odstavené soupravě.*). U všech adjektivních kondenzátorů je možné dekonenzování vztažnými větami se zájmeny *který, jenž* a *co*. Dalším typem adjektivního kondenzátoru jsou adjektiva na -(v)ší, která vznikla z přechodníku minulého (Př. *Nedaleko měsíce slabounce zářila právě vyskočivší malička, laškovná hvezdička.*). Těmto adjektivním kondenzátorům konkurují adjektiva na -lý, která se na rozdíl od adjektiv na -vší vyskytují nejen ve funkci přívlastkové, ale i doplňkové (Př.: *Obešla bednu potaženou houní a stála za ní, náhle posmutnělá.*). Značnou frekvenci mají také kondenzátory, které jsou odvozeny z přičestí trpného a jsou zakončeny na -ný a -tý. Označují vlastnosti vyplývající z trpně pojatého děje (Př.: *Zboží, na saních naložené, bylo přikryto formanskou plachtou.*). Podobně jako přechodníková a přičestní adjektiva mohou být dekonenzována i jiná adjektiva odvozená od sloves, např. *podezíravý pohled, sotva slyšitelný hlas.*⁴²

⁴⁰ GREPL, M. a kol. Příruční mluvnice češtiny. 1995, s. 755.

⁴¹ Tamtéž, s. 756 – 757.

⁴² Tamtéž, s. 757 – 759.

2.6.1.3 DEVERBATIVNÍ SUBSTANTIVA

Jedná se o podstatná jména odvozená od sloves (jména nositelů dějového vztahu). Přispívají velkou mírou ke kondenzaci textu a jako kondenzátory je nacházíme ve všech větněčlenských funkcích. Substantivní kondenzace je typická zejména pro intelektualizované styly, užívají ji především autoři textů odborných a právně-administrativních. Při stavbě textu je nutné počítat s tím, že substantivní kondenzátory kladou na adresáty větší nároky při vnímání textu, neměl by jimi být tedy přesycen. Příklad na nasycení odborného textu kondenzátory: *O upuštění od výkonu ochranné výchovy před jejím započítím rozhodne soud, který ochrannou výchovu uložil, a to ve veřejném zasedání na návrh prokurátora...*⁴³

Obecně lze substantiva odvozená od sloves rozdělit na jména původce děje (jména činitelská), jména předmětů činností zasažených, jména prostředků činnosti, jména výsledků děje a jména míst podle činnosti, která se v nich provozuje.⁴⁴

„Jména původce děje označují osoby, zřídka zvířata, rostliny a neživé předměty na základě jejich činnosti, a to buď stálé (*učitel, písař*), nebo obvyklé (*louda/l/*, ta jsou blízká nositelům vlastnosti), anebo na základě jejich činu, aktu (*osvoboditel, zakladatel*). Produktivní jsou příponové formanty *-tel* a *-č*, málo produktivní *-c(e)*, *-e/c* a *-č(i)*. Ostatní jsou příležitostné a mají většinou zabarvení hanlivé.“ Příkladů jmen činitelských: *kazatel, dobyvatel, uživatel, odběratel, provozovatel, ředitel, zpracovatel, natěrač, prodavač, opisovač, nástupce, obhájce, nálezce, běžec, jezdec, knihkupec, rozhodčí, závodčí, tlumočník, pracovník, útočník* aj.⁴⁵

„Jména předmětů činností zasažených nemají v češtině vlastní slovtvornou třídu; suplují ji jména nositelů vlastnosti tvořená ze zpřídavnělých trpných příčestí: nečetné formanty utvářející z těchto slovesných adjektiv názvy osob této významové skupiny jsou *-e/c* a *-k(a)*, řidčeji *-kyn(ě)*.“ Příkladů jmen předmětů činností zasažených: *poslanec, vyslanec, cvičenka, trestankyně* aj.⁴⁶

Jména prostředků činnosti jsou vesměs povahy věcné. Pod pojmem prostředky chápeme předměty, které člověk užívá při své činnosti. Jedná se o stroje, přístroje, nástroje, nářadí a náčiní, nádoby a přístroje a jiné pomůcky, ale také o spotřební materiál. Nejtypičtějším formantem názvů prostředků činnosti je formant *-dl(o)*, produktivní jsou též formanty *-č* a paralelní ženský *-čk(a)*. Méně častý je jednoduchý formant *-k(a)* s podtypem *-ivk(a)*

⁴³ GREPL, M. a kol. Příruční mluvnice češtiny. 1995, s. 759 – 760.

⁴⁴ ČECHOVÁ, M. a kol. Čeština – řeč a jazyk. 1996, s. 106.

⁴⁵ Tamtéž, s. 106 – 107.

⁴⁶ Tamtéž, s. 107.

a *-enk(a)*, dále formant *-ák, -ník, -ík, -nic(e), -l(o), -iv(o)* aj. Příklady jmen prostředků činnosti: *klepadlo, sedadlo, platidlo, počítadlo, sedátko, razítko, tvořítka, nosič, vypínač, urychlovač, sešíváčka, číslovačka, děrovačka, sponka, svorka, pojistka, složenka, stvrzenka, škrabák, zásobník, palivo, stelivo* aj.⁴⁷

Jména výsledků děje vznikají často významovým posunem z názvů děje. Přímo se tvoří jména výsledků děje formanty: *-(e)k, -(e)c, -k(a), -in(a)*. Příklady jmen výsledků děje: *doplňek, náčrtek, přestupek, úryvek, výpisek, výstřížek, podstavec, nástavec, přihláška, ohláška, předložka, rozvalina, rostlina, trhlina, sloučenina, usazenina* aj. Názvy cizího původu jsou charakterizovány formantem *-át* (*exponát, diktát, inzerát, referát* aj.).⁴⁸

Jména míst podle činnosti, která se v nich provozuje, se tvoří v zásadě stejnými formanty jako jména míst podle toho, co se na nich nachází. Základními formanty této kategorie jsou *-isk(o), -išt(ě)* a *-n(a)*; středně produktivní jsou: *-ník* a *-nic(e)*. Příklady jmen míst podle činnosti, která se v nich provozuje, jsou: *skladiště, letiště, pracoviště, parkoviště, naleziště, učiliště, hledisko, východisko, stanovisko, spálenisko, výrobná, prodejna, jídelna, čekárna, pracovna, studovna, chodník, hmatník, radnice, věznice, porodnice* aj.⁴⁹

2.6.1.4 DEVERBATIVNÍ ADJEKTIVA

Jedná se o přídavná jména odvozená od sloves. Je možné je rozdělit do několika skupin na přídavná jména příznačné dějové vlastnosti, přídavná jména účelová, přídavná jména pasivní možnosti a přídavná jména široce dějově vztahová.⁵⁰

Přídavná jména příznačné dějové vlastnosti zahrnují charakterizační dějová adjektiva, aktivní vlastnostní výsledková adjektiva, pasivní vlastnostní výsledková adjektiva a pasivní nevýsledková přídavná jména. Jsou nejčastěji tvořena formanty *-v(y)* (*hravý, hloubavý, psavý, lhavý, poutavý, napínavý, napodobivý* atd.), *-t(y)* (*odbylý, zapomenutý, rytý* atd.), *-l(y)* (*trvalý, minulý, vleklý, dbalý, pokročilý, způsobilý, zachovalý, znalý* atd.), *-it(y)* (*složité, náležité, pracovité, nepřetržité, určité* atd.) a *-n(y)* (*odhodlaný, uspěchaný, osvědčený, odměřený, soustředěný, ukvapený, umíněný, tajený, opomíjený, plánovaný, mluvený, psaný, tištěný, vázaný, stylizovaný* atd.).⁵¹

⁴⁷ ČECHOVÁ, M. a kol. Čeština – řeč a jazyk. 1996, s. 108 – 109.

⁴⁸ Tamtéž, s. 109.

⁴⁹ Tamtéž, s. 109 – 110.

⁵⁰ Tamtéž, s. 115 – 117.

⁵¹ Tamtéž, s. 115 – 116.

Přídavná jména účelová označují vlastnost neživých předmětů podle jejich určení k nějaké činnosti. Tvoří se příponovými formanty *-c(i)* (*přací, mazací, sázezí, zlepšovací, donucovací* atd.), *-n(i)* (*pracovní, učební, komparační, prevenční* atd.), *-n(y)* (*děkovný, léčebný, varovný* atd.), *-ov(y)* (*pobídkový, výběrový, výkladový* atd.).⁵²

Přídavná jména pasivní možnosti se vyjadřují jednak vysoce produktivním formantem *-teln(y)* (*volitelný, dělitelný, měřitelný, slučitelný, dokazatelný, sledovatelný, kontrolovatelný, počítatelný* atd.), jednak omezeně produktivním formantem *-n(y)* (*rozpustný, skladný, prodejný, sklopný* atd.).⁵³

Přídavná jména široce dějově vztahová stojí v centru dějových adjektiv svou významovou bezpříznakovostí, uplatňují se zde základní formanty *-n(y)* (*soudný, branný, mylný, poučný, sdělný, nápadný, opětovný, spisovný, trestný, pomocný, popisný, potřebný* atd.), *-n(i)* (*trestní, kupní, smluvní, soudní, besední, dopravní, výrobní* atd.) a *-ov(y)* (*přestupkový, růstový, rozvodový, sňatkový, dohodový, schůzový, nabídkový, pohybový, úpadkový* atd.).⁵⁴

2.6.1.5 VĚTY JEDNODUCHÉ

„Věta jednoduchá je struktura syntaktických vztahů mezislovních obsahujících jednu gramaticky vyjádřenou predikaci.“⁵⁵

Syntaktický vztah ve větě jednoduché je většinou syntagmatický vztah mezi dvěma nebo více významovými slovy. Základním větotvorným syntaktickým vztahem je vztah predikační, ten může být vyjádřen gramatickými prostředky, nebo je negramatický. Jen gramatické vyjádření predikačního vztahu je základem systémové syntaktické jednotky, která se nazývá věta. Predikátorem je určitý tvar slovesný (*verbum finitum – VF*), neboť VF vyjadřuje svým tvarem predikační kategorie, způsob a čas. Proto věta zpravidla obsahuje slovesný tvar určitý, který je jejím strukturním jádrem. Vedle predikace syntagmatické, která je vztahem mezi podmětem a přísudkem, existuje také predikace nesyntagmatická. U ní je slovně vyjádřen jen predikát verbem finitem, zatímco podmět nelze slovně vyjádřit, subjektem věty je nějaký jev reality, který se ve větě tvrdí (*Prší. Sněží.*). Predikace

⁵² ČECHOVÁ, M. a kol. Čeština - řeč a jazyk. 1996, s. 116.

⁵³ Tamtéž, s. 116.

⁵⁴ Tamtéž, s. 116 – 117.

⁵⁵ Tamtéž, s. 245.

syntagmatická je základem dvojčlenných vět, predikace nesyntagmatická je základem vět jednočlenných.⁵⁶

Členy věty dvojčlenné jsou podmět a přísudek (*Otec spal.*). Slovo mající funkci podmětu může být v predikační dvojici elidováno, pokud je možné vyrozumět ho z kontextu nebo ze situace: Co dělal otec? *Spal.* Víceslovná rozvitá dvojčlenná věta je tvořena více než jednou skladební dvojicí. Skladební dvojici tvoří dvě autosémantická slova, ta jsou spolu spojena syntaktickým vztahem závislosti. Jedno a totéž autosémantické slovo může být současně členem více dvojic. Soudržnost věty je vyjádřena řetěžením skladebních dvojic, tento řetězec se nazývá syntaktická konstrukce, pokud řetězec tvoří větu, jedná se o větnou konstrukci. Základem větné konstrukce je absolutně nezávislý člen věty – podmět, na něm je závislý přísudek, případně přívlástek. Podmět je východiskem větné konstrukce, která se jeví jako řetězec syntagmat. Na tomtéž slově ve větě může záviset více členů různými syntaktickými vztahy (*řečtí obyvatelé Alexandrie* – přívlástek shodný a neshodný). Týž vztah závislosti se může vícekrát opakovat u jednoho řídicího členu, tím se vytvářejí ve větě členy souřadné, které zaujímají ve struktuře věty jednu funkční pozici (*Jirka a Petr šli hrát košíkovou*). Slovo, které má ve větě funkci doplňku, vstupuje současně do dvou syntaktických vztahů k dvěma nadřazeným členům a vytváří tak komplexní syntagma (*Matka seděla shrbená.*) Větná konstrukce je základem větné struktury. Výchozím bodem větné struktury je predikační vztah, který spojuje celou podmětovou část věty s celou částí přísudkovou, nikoli jen holý podmět s holým přísudkem.⁵⁷ „Větná struktura je významově gramatická hierarchie větných vztahů vyjadřující významovou a mluvnickou organizovanost věty.“⁵⁸

Věta jednočlenná je tvořena minimálně jedním slovem, a to predikátem. Predikát nemůže v žádné větě chybět, pokud to dovolí kontext, může být pouze elidován. Predikační vztah se v jednočlenné větě realizuje mezi skutečností a jejím pojmenováním (*Prší. Sněží. Stmívá se.*) Víceslovná jednočlenná věta je tvořena kromě přísudku jednou nebo více skladebními dvojicemi (*Dnes prší v celé republice.*) Ve větě jednočlenné je základ její větné konstrukce totožný se strukturním jádrem věty – základem větné konstrukce i jádrem větné struktury je tu přísudek.⁵⁹

⁵⁶ ČECHOVÁ, M. a kol. Čeština - řeč a jazyk. 1996, s. 245 – 246.

⁵⁷ Tamtéž, s. 255 - 256.

⁵⁸ Tamtéž, s. 256.

⁵⁹ Tamtéž, s. 257.

2.6.1.6 NEPRÁVÉ VĚTY VEDLEJŠÍ

„Jako nepravé věty vedlejší označujeme ve shodě s mluvnicemi a syntaktickými pracemi takové vedlejší věty, které svůj řídicí člen (obsažený ve větě hlavní) nijak nedeterminují (neurčují jeho vlastnost ani nezužují jeho význam), ale vyjadřují samostatný děj/stav, popř. slouží k prostému navázání děje.“⁶⁰

U nepravých vět vedlejších je zřetelný rozpor mezi formou a obsahem. Formálně se jedná o věty vedlejší, neboť jsou uvozeny prostředky podřadicími, významově mají ovšem charakter vět hlavních. Nepravé věty vedlejší vyjadřují pouhou následnost děje nebo doplnění vzhledem k obsahu věty řídicí, jsou tedy významově přiřazeny.⁶¹

Tento typ vět také neplní větněčlenskou funkci, na svém řídicím substantivu jsou tedy závislé jen formálně, tzn. nijak ho nedeterminují (Př.: *Spadl pod vlak, který ho přejel. Ulehla, aby už nevstala.*). Věta *který ho přejel* ani *aby už nevstala* zde neplní větněčlenskou funkci, jedná se o koordinační vztah vyjádřený hypotaktickou formou. Pokud bychom je přeformulovali tak, aby koordinačnímu vztahu odpovídala běžná forma, dostali bychom souvětí: *Spadl pod vlak a ten ho přejel. Ulehla a (ale) už nevstala.* Nepravá věta vedlejší tedy není větou vedlejší, ale je větou závislou. V souvětí *Spadl pod vlak, který ho přejel* je druhá věta formálně závislá na substantivu *vlak*, ale toto podstatné jméno nedeterminuje (nevyjadřuje vlastnost vlaku), z toho důvodu není větou přívlastkovou. Protože nemá větněčlenskou funkci, neztrácí funkci výpovědní; jedná se proto o výpovědní spojení. Výpovědní spojení se vyjadřuje formou souvětí, proto se i útvary s nepravými vedlejšími větami považují za souvětí.⁶²

2.6.1.7 ŘETĚZENÍ GENITIVNÍCH VAZEB

Ke kondenzaci textu přispívají, jak již bylo výše zmíněno, také dějová substantiva. Na těchto substantivech závisí často další podstatná jména ve formě přívlastku neshodného. Přívlastek neshodný je takový přívlastek, který se neshoduje se svým řídicím substantivem, tzn. jeho tvar se nemění. Vázanost na substantivum se projevuje slovosledně, a to postpozicí se substantivem, ke kterému se vztahuje. Rozlišujeme neshodný přívlastek valenční s pádově

⁶⁰ STRABERGER, R. K jednomu typu nepravých vedlejších vět vztahných. In: Naše řeč. 2007, s. 247.

⁶¹ Tamtéž, s. 247.

⁶² ČECHOVÁ, M. a kol. Čeština – řeč a jazyk. 1996, s. 292

fixovanou formou (*přednáška o ekologii*), s pádově nefixovanou formou (*výstup na Sněžku*) a přívlastek nevalenční, tj. s pádově nefixovanou formou (*nádoba z hlíny*).⁶³

Nejčastější a hierarchicky nejvyšší formou neshodného přívlastku je genitiv. Z významového hlediska se rozlišuje genitiv agentní (*zpěv ptáků, příjezd delegace*), genitiv nositele vlastnosti (*směnitelnost koruny, smutek pozůstalých*), genitiv patientní (*lov ryb, vznik románu*), genitiv posesivní (*křídla ptáků, ručičky hodinek*), genitiv autorský (*balada Jana Nerudy, opery Bedřicha Smetany*), genitiv zobrazovaného (*obraz prezidenta, socha Svobody*), genitiv dedikační (*most Palackého, nábřeží Aloise Jiráska*), genitiv vlastnosti (*žena černých vlasů, člověk veselé myslí*), genitiv vysvětlovací (*trest smrti, dar výmluvnosti*) a genitiv kvantifikovaného předmětu (*kubík písku, kus pole*).⁶⁴

Neshodný přívlastek se staví za řídicí podstatné jméno, výjimky z tohoto pravidla jsou ojedinělé, např. pokud je přívlastek vyjádřen podstatným jménem s adjektivním skloněním může stát před podstatným jménem (*hajného hůl, Palackého dějiny*), v ustálených spojeních (*ve vlastním smyslu slova*), v hovorovém jazyce (*tatínek Jára*). Jestliže závisí na jménu více neshodných přívlastků substantivních, nejbliže k němu stojí přívlastek ve formě genitivu (*průnik levého obránce na soupeřovu polovinu*).⁶⁵

Čím je text intelektualizovanější, tím více bývá nasycen substantivními kondenzátory. Při kondenzaci textu by se tedy neměly přestupovat jisté meze, protože substantivní kondenzátory kladou na adresáty větší nároky při vnímání textu. Zejména by se neměly vytvářet řetězce podstatných jmen slovesných (*např. uveřejnění oznámení o ukončení pátrání, odeslání hlášení na vedení podniku*).⁶⁶

⁶³ GREPL, M. – Karlík P. Skladba češtiny. 1998, s. 326.

⁶⁴ Tamtéž, s. 327 – 329.

⁶⁵ Tamtéž, s. 330.

⁶⁶ GREPL, M. a kol. Příruční mluvnice češtiny. 1995, s. 759.

3 PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 METODY A FORMY PRÁCE

Praktická část je založena na rozboru textů. Nashromážděné texty analyzujeme na základě dříve stanovených kritérií – prostředků syntaktické kondenzace textu. Všímáme si zastoupení nevlastních předložek, deverbativních substantiv, deverbativních adjektiv, vět jednoduchých, nepravých vět vedlejších a řetězení genitivních vazeb. Mezi další kritéria, kterými se zabýváme, patří konkurence věty složené (souvětí podřadného) či souvětí (souvětí souřadného), v neposlední řadě sledujeme konkurenci aktiva a pasiva. Pokud se v textu vyskytne pasivní konstrukce, rozlišujeme, zda se jedná o pasivum zvrtné, či opisné. Rozbor provádíme také na základě přítomnosti deagentních větných struktur a výskytu rozložených slovesně-jmenných vazeb.

V praktické části práce sledujeme na jednotlivých textech četnost užití zmíněných prostředků. Vlastní analýze podrobíme dva útvary administrativního funkčního stylu, a to zápis a žádost. Původně měl naší analýze podléhat také útvar objednávky, ukázalo se ovšem, že tento útvar je dnes koncipován hlavně strukturovaně, analýzu na něm tedy není možné provádět. Z každého útvaru je nashromážděno 20 vzorků. Oba vybrané útvary obsahují jak části strukturované, tak části textové, které jsou zpracovány formou souvislého vyjadřování a po stránce syntaktické jsou úplné, můžeme na nich tedy sledovat frekvenci stanovených kritérií. Rozebírány jsou pouze tyto textové části.

Zápis je útvar administrativního funkčního stylu, který je založen na informačním slohovém postupu. Podstatou informačního slohového postupu je objektivní převedení faktů, není nutné vyjádření jejich souvislosti. Důležitou roli zde hrají jména a faktografické údaje. Slovní zásoba je neutrální, variabilita vyjádření není vhodná. Zápis by měl obsahovat následující náležitosti: kdo shromáždění svolal, kdy se konalo, kdo jej zahájil, kdo mu předsedal, které další činovníky členská schůze zvolila (např. zapisovatele a ověřovatele zápisu), jaká usnesení byla přijata a kdy byl zápis vyhotoven. Zápis by měl také hned na začátku obsahovat informaci o usnášeníschopnosti, tedy zda na shromáždění dorazil dostatečný počet členů, aby bylo možné schůzi vůbec konat a cokoli rozhodovat.

Žádost je stejně jako zápis útvar administrativního funkčního stylu, který je založen na informačním slohovém postupu, platí pro ni tedy podobná charakteristika. Jedná se o formální sdělení, které vyjadřuje zájem, aby jeho adresát provedl určitou akci. Žádost by

měla být pokud možno stručná, má pevně danou strukturu a obecné náležitosti. Měla by obsahovat vlastní jméno žadatele, adresu a případně další údaje, které pomohou žadatele lépe identifikovat. Dále vlastní jméno osoby, které je žádost adresována, případně jméno instituce, které žádost posíláme, a adresu. V neposlední řadě by měla zahrnovat datum a místo, kde byla žádost sepsána; název žádosti nebo její předmět, oslovení v 5. pádě, vlastní text žádosti, poděkování a vlastnoruční podpis.

Před vlastní analýzou si stanovujeme jisté hypotézy, předpoklady. Texty administrativního funkčního stylu jsou výrazně kondenzovány. Zhuštění textu bude pravděpodobně způsobeno těmito prostředky: deverbativními substantivy, deverbativními adjektivy, polovětnými konstrukcemi přívlastkovými a převahou vět jednoduchých.

Pokud jde o další stanovená kritéria, je možné očekávat výskyt vět složených, které budou převažovat nad souvětími. Dále čekáme časté zastoupení pasivních konstrukcí, především pasiva opisného, a tudíž přítomnost deagentních větných struktur.

3.2 ANALÝZA

V následující kapitole jsou texty rozebírány na základě stanovených kritérií.

3.2.1 ŽÁDOSTI

3.2.1.1 ŽÁDOST Č. 1

Co se týče prostředků kondenzace textu, zjišťujeme v tomto komunikátu přítomnost dvou nevlastních předložek (*podle, ve znění*) a jedné polovětné konstrukce přívlastkové (*...umožňujících jejich vyhledání a získání...*), polovětné konstrukce infinitivní a přechodníkové se zde nevyskytují. Zhuštnosti textu zde přispívá užívání deverbativních substantiv, těch zde nacházíme 12 (Př.: *poskytnutí, postupem, znění, předpisů, vyhledávání, získání, užívání*), méně pak užívání deverbativních adjektiv, v první analyzované žádosti můžeme doložit pouze jedno (*umožňujících*). Ve zvoleném komunikátu se nenachází žádná věta jednoduchá, objevujeme ovšem přítomnost nepravé věty vedlejší (*...panely jsou nad trávnikem a chodníkem, které jsou v majetku města Plzně*). Řetězení genitivních vazeb v tomto textu nelze doložit.

Ve zkoumané žádosti se vyskytují tři věty složené (*Žádáme o poskytnutí informací postupem podle zákona číslo 106/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, anebo o sdělení údajů umožňujících jejich vyhledávání a získání, pokud byly zveřejněny. Žádáme o informace, jestli Statutární město Plzeň má nájemné od agentury Contur Agency s.r.o. za užívání městského pozemku č. 886/20 a 886/42 v k.ú. Lobzy k reklamním účelům. Žádáme o informace, jestli Statutární město Plzeň má nájemné od agentury Czech Outdoor s.r.o. za užívání městského pozemku také k reklamním účelům.*), které lehce převažují nad četností zastoupení souvětí, ve zvoleném komunikátu sledujeme dvě (*Základy stavby pro reklamu sice stojí na pozemku Kovodružstva č. 390/2, ale reklamní panely jsou nad trávnikem a chodníkem, které jsou v majetku města Plzně. Základy této stavby pro reklamu stojí na pozemku paní Hrušové č. 480/2, ale reklamní panely jsou nad trávnikem a chodníkem, které jsou v majetku města Plzně*). V komunikátu je možné dokázat výskyt jedné pasivní konstrukce (*byly zveřejněny*), jde o pasivum opisné a současně o deagentní větnou strukturu, pasivum zvrtné nelze doložit. Většina tohoto textu je ovšem napsána v aktivu. Rozložené slovesně-jmenné vazby zde nenalzáme.

3.2.1.2 ŽÁDOST Č. 2

Co se týče prostředků kondenzace textu, v této žádosti se nachází tři nevlastní předložky (v návaznosti na, na základě, prostřednictvím) a opět jedna polovětná konstrukce přívlastková (...týkajících se výstavby bytových domů...), jádrem této konstrukce je deverbativní adjektivum. Konstrukce infinitivní a přechodníkové se zde nevyskytují. V komunikátu můžeme nalézt osm deverbativních substantiv (Př.: *návaznosti, spolupráci, vyhotovení, rozhodnutí, přístupu, doručení, zaslání*) a dvě deverbativní adjektiva (*týkajících, příslušných*). V textu dále nacházíme dvě věty jednoduché (*V návaznosti na naši dřívější spolupráci bychom vás rádi požádali o vyhotovení kopií územních rozhodnutí, týkajících se výstavby bytových domů. Seznam bytových projektů přikládáme.*), jejich zastoupení ve srovnání s větami složenými je ovšem vyrovnané. Nepravé věty vedlejší v tomto zkoumaném komunikátu nedokládáme. Objevuje se zde řada podstatných jmen, která závisí na svém řídicím substantivu ve formě přívlastku neshodného a užitým pádem je genitiv (*vyhotovení kopií územních rozhodnutí, výstavby bytových domů, formy doručení, zaslání příslušných listin*), řetězce podstatných jmen slovesných, které by bránily srozumitelnosti, zde vytvářeny nejsou.

Pokud jde o další stanovená kritéria, jak již bylo výše zmíněno, v textu nacházíme vyrovnaný počet vět jednoduchých a vět složených (souvětí podřadných), nalezneme zde souvětí podřadné s vedlejší větou přívlastkovou (*O vyhotovení kopií těchto dokumentů si dovoluujeme požádat na základě zákona 106/1999 Sb.- Zákon o svobodném přístupu k informacím, jako společnost, která dlouhodobě zpracovává informace o bytové výstavbě a bytovém trhu jako celku.*) a souvětí podřadné s vedlejší větou příslovečnou zřetelovou (*Co se týče formy doručení, prosíme o zaslání příslušných listin prostřednictvím datové schránky.*). Pasivní konstrukce v analyzovaném komunikátu nedokládáme, neobjevují se ani deagentní větné struktury, lze dokázat pouze využití aktiva. Rozložené slovesně-jmenné vazby se v této žádosti rovněž nevyskytují.

3.2.1.3 ŽÁDOST Č. 3

V této žádosti jsou obsaženy čtyři sekundární předložky (*ve prospěch, za účelem, ve smyslu, včetně*) a dvě polovětné konstrukce ve formě přívlastku shodného (*...postavené na pozemku parc. č. 11170/3..., ...stavba na něm zbudovaná...*), jádrem těchto polovětných

konstrukcí jsou opět deverbativní adjektiva. Konstrukce infinitivní a přechodníkové stejně jako v ostatních textech nedokládáme. Objevuje se zde 13 podstatných jmen odvozených od sloves (Př.: *vlastníkem, užívání, vlastnictví, přístupu, poskytnutí, užívání, příloh, vyjádření, kolaudaci*) i poměrně vysoké množství stejným způsobem utvořených přídavných jmen, těch zde nacházíme sedm (*postavené, panující, zbudovaná, citovaného, souvisejících, dotčených, uvedené*). V textu se vyskytují dvě věty jednoduché (*Můj klient je vlastníkem pozemku parc. č. 1117/0/1 v obci a k.ú. Plzeň. Panující pozemek i stavba na něm zbudovaná je ve vlastnictví os. E. C.*). Nepravé věty vedlejší v analyzovaném komunikátu nedokládáme, můžeme ovšem doložit řetězení substantivních kondenzátorů (*věcné břemeno chůze a jízdy ve prospěch vlastníka pozemku*) a řadu dalších podstatných jmen, která závisí na svém řídicím podstatném jméně ve formě přívlastku neshodného a užitým pádem je genitiv (Př.: *vlastníkem pozemku, užívání garáže, poskytnutí rozhodnutí*).

Pokud se zabýváme dalšími kritérii, v textu nacházíme převahu vět jednoduchých nad větami složenými a souvětími. V žádosti se vyskytuje pouze jedna věta složená, která obsahuje tři věty vedlejší přívlastkové (*Ve smyslu shora citovaného zákona si Vás dovoluji požádat o poskytnutí kolaudačního nebo obdobného rozhodnutí, kterým bylo povoleno užívání budovy bez č.p/č.e – garáže, která je součástí pozemku parc.c.č 11170/3 v k.ú. a obci Plzeň včetně všech příloh a souvisejících listin (např. geom. plánu, vyjádření dotčených orgánů apod.), které souvisí s rozhodnutím o kolaudaci či užívání uvedené stavby.*). V tomto komunikátu dokládáme dvě pasivní konstrukce (*je zřízeno, bylo povoleno*), v obou případech jde o pasivum opisné a současně se jedná o deagentní větné struktury, činitel děje je zde tedy anonymizován. Pokud bychom se ovšem zabývali konkurencí pasiva a aktiva, většina textu je napsána v aktivu. Rozložené slovesně-jmenné vazby v analyzované žádosti nedokládáme.

3.2.1.4 ŽÁDOST Č. 4

V analyzovaném komunikátu pozorujeme přítomnost dvou nevlastních předložek (*ze zkušenosti, ve smyslu*). Žádný ze sledovaných typů polovětných konstrukcí se zde neobjevuje, to je v našem výzkumu zatím poměrně ojedinělé. Zhušťování napomáhá užití 12 deverbativních substantiv (Př.: *dodavatelem, instalaci, působnosti, proškolení, postupu, vypracování, přidělení, poskytnutí*) a dvou deverbativních adjektiv (*dopravních, příslušná*), ta v tomto komunikátu tedy mají spíše nižší zastoupení. V předložené žádosti se vyskytují pouze dvě věty jednoduché (*Dobrý den, naše společnost Ekoplant, s.r.o. je dodavatelem komponent*

pro instalaci pachových ohradníků na úsecích shluků dopravních nehod. Obracíme se na Vás se žádostí o poskytnutí kontaktů ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb. na příslušná myslivecká sdružení v působnosti Vašeho ORP.), tento prostředek ke kondenzaci textu tedy nijak významně nepřispívá. V textu se objevuje jedna nepravá věta vedlejší (Blíží se období 3.-4. měsíc, kdy je třeba pachové ohradníky instalovat, ...), jedná se zde tedy o koordinační vztah vyjádřený hypotaktickou formou. Nároky na čtenáře tohoto komunikátu klade užívání řetězení substantivních kondenzátorů (dodavatelem komponent pro instalaci pachových ohradníků na úsecích shluků dopravních nehod, místním mysliveckým sdružením metodiku postupu vypracování žádostí o přidělení dotací z Okresních mysliveckých spolků).

V porovnání s ostatními texty nacházíme v této žádosti převahu souvětí (*Ze zkušenosti víme, že při instalaci pachových ohradníků je třeba spolupracovat s místními mysliveckými sdruženími, která spadají do působnosti Vašeho ORP, zároveň musíme provést proškolení osob, které budou instalaci provádět tak, aby byly pachové ohradníky maximálně účinné. Blíží se období 3.-4. měsíc, kdy je třeba pachové ohradníky instalovat, chceme co nejrychleji předložit místním mysliveckým sdružením metodiku postupu vypracování žádostí o přidělení dotací z Okresních mysliveckých spolků.*), věty složené nedokládáme. Trpný rod ve vybraném textu použit není, nacházíme zde tedy výhradně rod činný. Vyskytují se zde ovšem deagentní větné struktury s využitím modálního predikativa (*je třeba spolupracovat, je třeba instalovat*). V komunikátu také nacházíme dvě rozložené slovesně-jmenné vazby (*provést proškolení, provádět instalaci*).

3.2.1.5 ŽÁDOST Č. 5

Co se týče prostředků syntaktické kondenzace textu, vyskytují se ve zvolené žádosti čtyři nevlastní předložky (*dle, ve smyslu, v rozsahu, ve věci*) a dvě polovětné konstrukce přívlastkové (*...obsahujícího shora uvedené údaje..., ...zveřejněnou ve Věstníku veřejných zakázek...*), jejichž jádro tvoří deverbativní adjektiva. Polovětné konstrukce přechodníkové a infinitivní v textu nenacházíme. Zhuštění také výrazně napomáhá užití 13 deverbativních substantiv (Př.: *poskytnutí, přístupu, znění, zpřístupnění, dodavatelích, nabídky, záznamu, otevírání, řízení, zařízení, zadavatelem*), a šesti deverbativních adjektiv (*platném, obsahujícího, uvedené, zadávajícího, ubytovací, zveřejněnou*). V textu se na rozdíl od jiných nevyskytuje žádná věta jednoduchá, stejně tak zde nenacházíme užití nepravých vět vedlejších. Podobně jako v některých předchozích komunikátech se i zde objevuje množství

substantivních kondenzátorů, které závisí na řídicích podstatných jménech ve formě přívlastku neshodného (*poskytnutí informací; zpřístupnění údajů; otevírání nabídek, či jiného záznamu* atd.), o řetězení genitivních vazeb se ovšem nejedná.

Pokud jde o další vytčená kritéria, jak již bylo uvedeno výše, v textu se nevyskytuje žádná věta jednoduchá. Celá žádost je tvořena jednou rozsáhlou větou složenou, což brání celkové srozumitelnosti sdělení. V komunikátu můžeme najít jednu pasivní konstrukci (*byly nabídnuty*), jedná se opět o pasivum opisné a současně o deagentní větnou strukturu. Celkově je ovšem v textu častěji využíváno aktiva. Rozložené slovesně-jmenné vazby nenacházíme.

3.2.1.6 ŽÁDOST Č. 6

V této zvolené žádosti se nenachází žádné sekundární předložky. Objevuje se zde jedna polovětná konstrukce ve funkci přívlastku shodného (*...umístěná na st.p.č. 1657/6 v k.ú. Plzeň...*), polovětné konstrukce infinitivní a přechodníkové v textu nejsou doloženy. V porovnání s ostatními texty zde sledujeme o něco nižší zastoupení deverbativních substantiv, vyskytuje se jich zde pouze osm (*žádost, stavba, vydání, kolaudace, sdělení, prohlídka, provoz, užívání*), i poměrně nízké zastoupení deverbativních adjektiv, ta zde nacházíme tři (*umístěná, příslušný, uvedené*). V komunikátu se vyskytuje pouze jedna věta jednoduchá (*Žádost o informaci, kdy byla stavba (DS Plzeň – Anavita a.s.) č.p. 2781 ulice Papírnická 11, Východní předměstí Plzeň, umístěná na st.p.č. 1657/6 v k.ú. Plzeň, zkolaudována.*), tohoto prostředku syntaktické kondenzace zde tedy příliš využíváno není. Nepravé věty vedlejší ani řetězení genitivních vazeb v žádosti nejsou doloženy.

Při zkoumání dalších stanovených kritérií zjišťujeme, že se v textu nachází dvě věty složené (souvětí podřadná), v obou případech s vedlejší větou přívlastkovou (*Žádám dále o sdělení, kdy příslušný stavební úřad prováděl kontrolní prohlídku v rámci kolaudace a kdy byla stavebníkem podána žádost o vydání kolaudačního souhlasu. Dále žádám o informaci, zda byl povolen zkušební provoz nebo předčasné užívání výše uvedené stavby a v jakém termínu... .*). Na základě analýzy textu dokládáme výskyt tří pasivních konstrukcí (*byla zkolaudována, byla podána, byl povolen*), i zde se ve všech případech jedná o pasivum opisné a zároveň o deagentní větné struktury, protože činitel děje je anonymizován. Pisatel tohoto komunikátu upřednostnil využívání pasiva oproti aktivu. Ve vybrané žádosti se vyskytuje také rozložená slovesně-jmenná vazba (*prováděl kontrolní prohlídku*).

3.2.1.7 ŽÁDOST Č. 7

Při zkoumání syntaktické kondenzace textu zjišťujeme, že se v textu nenachází žádné nevlastní předložky. Vyskytuje se zde jedna polovětná konstrukce přívlastková (...*zaměstnaných vašim úřadem na hlavní nebo vedlejší poměr...*), jejím jádrem je opět deverbativní adjektivum. Polovětné konstrukce infinitivní a přechodníkové se ani v tomto textu neobjevují. Jsou zde doložena pouze čtyři podstatná jména odvozená od sloves (*sdělení, počtu, zaměstnanců, spolupracovníků*) a dvě přídavná jména, která jsou vytvořena stejným způsobem (*zaměstnaných, pracovní*). V analyzovaném komunikátu nacházíme pouze věty jednoduché (Př.: *Nemám zájem o žádné jejich osobní údaje, jen o jejich počty. Počty prosím uveďte jednotlivě k 1. lednu 2013, 1. lednu 2014 a 1. lednu 2015.*). Nepravé věty vedlejší zde tedy nedokládáme, stejně tak ani řetězení genitivních vazeb. Opět ovšem můžeme nalézt podstatná jména závisající na řídicích substantivech ve formě přívlastku neshodného (Př.: *sdělení počtu zaměstnanců, počet externích pracovníků*).

Jak již bylo uvedeno výše, tento text je tvořen pouze větami jednoduchými, věty složené (souvětí podřadná) ani souvětí (souvětí souřadná) se zde nevyskytují. Při rozboru komunikátu nebylo zjištěno užívání pasiva, žádost je napsána pouze v aktivu. Nenalzáme zde tedy ani deagentní větné struktury, stejně tak není možné doložit výskyt rozložené slovesně-jmenné vazby.

3.2.1.8 ŽÁDOST Č. 8

Co se týče prostředků zhuštění textu, nacházíme zde tři nevlastní předložky (*ve smyslu, prostřednictvím, dle*) a jednu polovětnou konstrukci přívlastkovou (...*požadované v této žádosti...*), její jádro je tvořeno deverbativním adjektivem. Polovětné konstrukce infinitivní a přechodníkové nejsou doloženy. Syntaktické kondenzaci komunikátu opět přispívá užívání deverbativních substantiv. Jejich počet je srovnatelný s ostatními komunikáty, nacházíme jich zde devět (Př.: *zaslání, dodatků, provozování, využití, umístění, žádosti, odpověď*). V žádosti nacházíme také přítomnost tří deverbativních adjektiv (*pachtovní, uplynulých, požadované*). V textu se vyskytuje pouze jedna věta jednoduchá (*Jedná se zejména o smlouvy nájemní, pachtovní, podnájemní, smlouvy o výstavbě, provozování či reklamním využití městského mobilitáře, smlouvy o umístění reklamy a přístřešků MHD, případně smlouvy obdobného typu*). Nepravé věty vedlejší se v této žádosti neobjevují, můžeme

ovšem doložit řetězení substantivních kondenzátorů (*smlouvy o umístění reklamy a přístřešků MHD*).

V tomto komunikátu lehce převažují věty složené, dokládáme zde dvě (*Žádám o zaslání smluv (včetně jejich dodatků), které (i) obec, (ii) jednotlivé městské části, nebo (iii) jakékoli orgány uzavřely... Dále Vás žádám ve smyslu InfZ o informaci, zda byl povinný subjekt ve smyslu InfZ v uplynulých šesti měsících prostřednictvím žádosti dle InfZ dotazován na informace požadované v této žádosti a pokud ano, na jaké konkrétní informace byl v souvislosti s těmito žádostmi dotazován a jaká byla odpověď povinného.*), souvětí zde doložena nejsou. Pokud zůstáváme u dalších vytčených kritérií, zjišťujeme, že se v textu nachází pasivní konstrukce obou typů. Můžeme zde pozorovat využití pasiva zvratného (*jedná se*) i pasiva opisného (*byl dotazován*), v obou případech se zároveň jedná o deagentní větné struktury. Pisatel komunikátu využil také vyjadřování ve formě aktiva, pasivní konstrukce ovšem lehce převažují. Rozložené slovesně-jmenné vazby v této žádosti nedokládáme.

3.2.1.9 ŽÁDOST Č. 9

Ve zvolené žádosti nacházíme čtyři nevlastní předložky (*ve věci, na základě, ohledně, z důvodu*). Kondenzaci dále přispívá v porovnání s ostatními komunikáty poměrně časté využívání polovětných konstrukcí přívlastkových, sledujeme zde tři tyto konstrukce (*...umístěné v kat. území Plzeň..., ...sestavující z domu čp. 2588, postaveného na pozemku...*), polovětné konstrukce infinitivní a přechodníkové se zde neobjevují. Zhušťování textu napomáhá vysoká frekvence deverbativních substantiv, v předloženém komunikátu zjišťujeme hned 17 příkladů (Př.: *výdeje, evidence, usnesení, vypořádání, vlastníkem, platby, dodavateli, předání, ukončení, řízení, zrušení, zprostředkování, poskytnutí, převodem*), i vyšší zastoupení deverbativních adjektiv, těch zde nacházíme osm (*umístěné, sestávající, postaveného, skončený, smluveného, dlužného, hlášený, trvalý*). První tři uvedená adjektiva tvoří jádro výše zmíněných polovětných konstrukcí přívlastkových. V komunikátu se vyskytuje šest vět jednoduchých (Př.: *Dobrý den, obracím se na Vás ve věci Výdeje informací z evidence obyvatel. Byt s bratrem Vilémem Ryšavým (vlastník druhé poloviny bytu) pronajímáme. Na základě Usnesení o vypořádání dědictví ze dne 17.4.2012 jsem vlastníkem jedné poloviny bytové jednotky č. 45, na adrese Čermákova 2588/56 Plzeň 3, 301 00, umístěné v kat. území Plzeň, v budově sestávající z domu čp. 2588, postaveného na pozemku č.parc. 8467/17.*), v textu lehce převažují. V žádosti je možné doložit výskyt jedné nepravé věty vedlejší (*...advokátku, která nám*

poradila...) a řetězení substantivních kondenzátorů (ve věci *Výdeje informací z evidence obyvatel*).

Při analýze na základě dalších stanovených kritérií zjišťujeme, že se v textu nachází ve srovnání s větami jednoduchými o něco nižší počet vět složených (*Ke dni 30.6.2015 nám nájemkyně opustila byt způsobem, že nájem bylo bez jakýchkoli pochybností považovat za skončený. Pokud mi zašlete e-mailem nebo do datové schránky číslo účtu, uhradím poplatek 50 Kč za poskytnutí informace převodem z účtu.*) a souvětí (*V bytě byla odpojena elektřina, protože platby byly převedeny na nájemkyni a dlužila dodavateli, v době smlouveného předání bytu při ukončení nájmu jsme našli klíče od bytu ve schránce a byt prázdný. Ohledně dlužného nájmu jsme se obrátili na advokátku, která nám poradila, aby jsme si ověřili, zda nemá nikdo (i z předchozích nájemců) hlášený trvalý pobyt a případně zahájili s bratrem řízení...*). Pisatel využil při psaní tohoto komunikátu dvakrát trpný rod (*byla odpojena, byly převedeny*), v obou případech jde o pasivum opisné a zároveň o deagentní větné struktury. Většina textu je ovšem napsána v rodě činném. V analyzované žádosti lze zaznamenat jednu rozloženou slovesně-jmennou vazbu (*uhradím poplatek*).

3.2.1.10 ŽÁDOST Č. 10

Pokud jde o prostředky zhuštění textu, nacházíme zde čtyři nevlastní předložky (*na základě, v souvislosti, ohledně, ve smyslu*) a v porovnání s ostatními texty poměrně časté zastoupení polovětných konstrukcí přívlastkových, pisatel využil tohoto prostředku kondenzace ve třech případech (*...uzavřenou mezi Statutárním městem Plzeň..., zapsanou v obchodním rejstříku vedeném městským soudem v Praze...*), jejich jádrem jsou opět deverbativní adjektiva. Jiný typ polovětných konstrukcí se v textu nevyskytuje. Tento komunikát obsahuje 11 deverbativních substantiv (*přístupu, znění, poskytnutí, záměru, souvislosti, smlouvou, vložka, uvedením, vyvěšení, sejmutí, potvrzení*) a pět deverbativních adjektiv (*platném, směnnou, uzavřenou, zapsanou, vedeném*). Ke kondenzaci textu zde nejsou využity věty jednoduché ani nepravé věty vedlejší. Ve zkoumané žádosti se objevují řetězce substantivních kondenzátorů (*poskytnutí kopie/skenu záměru Statutárního města Plzně, poskytnutí kopie/skenu záměru s uvedením údajů o vyvěšení a sejmutí záměru z úřední desky Statutárního města Plzeň*), tato řetězení brání celkové srozumitelnosti sdělení.

Jak již bylo uvedeno výše, v předložené žádosti se nevyskytuje žádná věta jednoduchá, útvar je tvořen pouze třemi větami složenými, nejčastěji s vedlejší větou přívlastkovou

(Př.: *V opačném případě žádáme o potvrzení, že záměr byl řádně vyvěšen na úřední desce Statutárního města Plzně...*), nacházíme ovšem i jednu větu složenou s vedlejší větou podmínkovou (*Je-li to možné, žádáme o poskytnutí kopie/skenu záměru s uvedením údajů o vyvěšení...*). Je zde doloženo užití jedné pasivní konstrukce (*byl vyvěšen*), jedná se o pasivum opisné a o deagentní větnou strukturu. Využití aktiva zde ovšem převažuje. Rozložené slovesně-jmenné vazby se v tomto komunikátu nevyskytují.

3.2.1.11 ŽÁDOST Č. 11

V analyzovaném komunikátu se vyskytují čtyři nevlastní předložky (*podle, mezi, ve věci, v záměru*). Nedokládáme zde ovšem žádný z typů polovětných kostrukcí. Kondenzaci textu naopak opět napomáhá využití deverbativních substantiv (*sdělení, řízení, stavbu, ohlášení, změně, rozhodnutí, záměru, zahájení, souhlas*), vyskytuje se jich zde devět, tedy o něco méně než v ostatních textech. V žádosti dokládáme také pět deverbativních adjektiv (*přiložená, zahájených, zjednodušená, specifikované, závazné*). V textu se nachází pouze jedna věta jednoduchá (*Požaduji informace o veškerých zahájených stavebních řízeních pro danou lokalitu – standardní + zjednodušená ohlášení stavby za poslední 3 roky.*), stejně tak není možné doložit zhušťování pomocí nepravých vět vedlejších, či řetězení genitivních vazeb.

Co se týče konkurence vět jednoduchých a složených, v textu nacházíme především věty složené, často zde ovšem není užitá interpunkce, to brání celkové srozumitelnosti komunikátu (*Prosím o sdělení informace, zda bylo zahájeno stavební řízení podle stavebního zákona pro jakoukoliv stavbu, která by se měla do budoucna nacházet ve volném prostoru mezi ulicemi... Pokud bylo řízení již zahájeno prosím o sdělení pod jakou Sp. Zn. je vedeno a v jaké fázi se správní řízení nachází. Dále prosím o sdělení informace, zda ve shora specifikované lokalitě bylo zahájeno řízení o změně územního plánu a pokud ano, zda již ve věci bylo vydáno obecně závazné rozhodnutí o změně územního plánu nebo zda je v záměru zahájení takového řízení či byl vydán územní souhlas...*). Časté je zde užívání pasivních konstrukcí, nacházíme zde čtyři příklady pasiva opisného (*bylo zahájeno, je vedeno, bylo vydáno, byl vydán*), současně se jedná o deagentní větné struktury. Pasivum zde převažuje nad užíváním aktiva, ačkoliv i to se ve zvoleném komunikátu vyskytuje. V textu můžeme nalézt rozloženou slovesně-jmennou vazbu (*bylo vydáno rozhodnutí*).

3.2.1.12 ŽÁDOST Č. 12

Při analýze textu byl zjištěn výskyt pouze dvou nevlastních předložek (*na základě, včetně*), kondenzaci textu naopak napomáhá užití tří polovětných konstrukcí, které plní funkci přívlastku shodného (...*vztahujících se k poskytnuté dotaci...*, ...*vztahujících se k uvedené výstavbě...*, ...*zapsanou u Katastrálního úřadu...*), jejich jádrem jsou i zde deverbativní adjektiva. Polovětné konstrukce infinitivní a přechodníkové v textu opět nedokládáme. Zhuštění textu přispívá výskyt devíti deverbativních substantiv (Př.: *přístupu, poskytnutí, dotaci, výstavbu, smluv, rozhodnutí, stavbu*) a pěti deverbativních adjektiv (*vztahujících, poskytnuté, uzavřených, uvedené, zapsanou*). Text je tvořen pouze dvěma větami jednoduchými, které jsou ovšem relativně dlouhé, protože jsou rozvity výše zmíněnými polovětnými konstrukcemi (*Žádám na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím o poskytnutí kopií dokumentů vztahujících se k poskytnuté dotaci na výstavbu podkrovních bytových jednotek včetně střechy domu, zejména žádosti o dotaci, uzavřených smluv vztahujících se k uvedené výstavbě a dotacia rozhodnutí o poskytnutí dotace.*). V žádosti tedy nelze doložit výskyt nepravých vět vedlejších, vytváří se zde ovšem řetězce substantivních kondenzátorů (*dotaci na výstavbu podkrovních bytových jednotek včetně střechy domu*).

Jak již bylo uvedeno výše, ve zvoleném komunikátu se objevují pouze věty jednoduché, věty složené ani souvětí zde doložena nejsou. Co se týče konkurence pasiva a aktiva, text je napsán především v aktivu, nacházíme zde pouze jednu pasivní konstrukci (*jedná se*), jde o pasivum zvrtné a také o deagentní větnou strukturu. Rozložené slovesně-jmenné vazby se v tomto komunikátu nevyskytují.

3.2.1.13 ŽÁDOST Č. 13

Co se týče syntaktické kondenzace textu, v komunikátu nalézáme pět nevlastních předložek (Př.: *na základě, vzhledem, závěrem*). Od ostatních žádostí se tato liší tím, že se zde vyskytuje pouze jedna polovětná konstrukce infinitivní (*Toto žádáme doplnit...*), žádný z dalších typů polovětných konstrukcí zde nedokládáme. Stejně jako u dalších textů i zde zjišťujeme častý výskyt deverbativních substantiv, těch zde nacházíme 12 (Př.: *podání, sdělení, řešení, nápravy, usnesení, opatření, upřesnění, znázornění, nerespektování, objasnění, pochopení*), ale o něco nižší frekvenci deverbativních adjektiv, ta zde sledujeme čtyři

(*uvedené, vodohospodářský, vážený, poškozené*). Tento komunikát neobsahuje žádnou větu jednoduchou ani nepravou větu vedlejší. V žádosti se objevují kratší řetězce genitivních vazeb (*řešení nápravy škod*), tyto řetězce ovšem celkové srozumitelnosti komunikátu nebrání.

Dokládáme, že tento text je tvořen pouze větami složenými, nalzáme zde čtyři (Př.: *Toto žádáme doplnit o usnesení č. 724 z roku 2005, abychom pochopili vodohospodářský rámec tohoto opatření. Závěrem, vážený pane primátore, vážená Rado města Plzně věříme, že po objasnění a pochopení skutečností obdržíme odpověď, která bude vzhledem k poškozené krajině plna respektu k ústavě a zákonům.*). Stejně jako u jednoho z předchozích analyzovaných textů ani zde pisatel u některých vět nepoužil interpunkci, to výrazně zabraňuje jejich srozumitelnosti. Ve vybrané žádosti se nevyskytují pasivní konstrukce ani deagentní větné struktury, celá je tedy napsána v aktivu. Rozložené slovesně-jmenné vazby zde rovněž nenacházíme.

3.2.1.14 ŽÁDOST Č. 14

V analyzované žádosti nacházíme pouze jednu nevlastní předložku (*v souladu se*), tohoto prostředku syntaktické kondenzace tedy pisatel příliš nevyužil, stejně tak není využito polovětných konstrukcí přívlastkových. Ve zvoleném komunikátu se ovšem vyskytují dvě polovětné konstrukce infinitivní (*...záměr města Plzně pronajmout a prodat pozemky...*), to je v našem výzkumu zatím poměrně ojedinělé. Polovětné konstrukce přechodníkové ani zde doložit nelze. Není výjimkou, že i v tomto textu pozorujeme pět deverbativních substantiv (*přístupu, poskytnutí, záměr, vyvěšení, sejmutí*), jejich zastoupení ovšem není v porovnání s ostatními žádostmi příliš vysoké. Jedná se o první komunikát, ve kterém nenacházíme žádná deverbativní adjektiva. Stejně tak zde nemůžeme doložit přítomnost vět jednoduchých a nepravých vět vedlejších. Řetězení genitivních vazeb, která by bránila srozumitelnosti, také nedokládáme.

Žádost je tvořena pouze dvěma větami složenými s vedlejší větou přívlastkovou (*Dále žádáme o poskytnutí informace, kde a v jakém časovém rozmezí byl tento dokument zveřejněn... V souladu se zákonem č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím, Vás laskavě žádáme o poskytnutí dokumentu, kterým byl zveřejněn záměr města Plzně pronajmout a prodat pozemky parc.č. 1093/2...*), souvětí v textu nenalzáme. Objevují se zde dvě pasivní konstrukce (*byl zveřejněn, není vyznačena*), jedná se o pasivum opisné

a zároveň je možné hovořit o deagentních větných strukturách. Pasivum zde převládá nad užíváním aktiva. Rozložené slovesně-jmenné vazby není možno doložit.

3.2.1.15 ŽÁDOST Č. 15

Pokud jsou zkoumány prostředky syntaktické kondenzace textu, je možné nalézt tři sekundární předložky (*ve smyslu, z hlediska, prostřednictvím*). V tomto komunikátu opět nacházíme dvě polovětné konstrukce přívlastkové, v jejichž centru stojí deverbativní adjektiva (...*vztahující se k působnosti...*, ...*podanou prostřednictvím datové schránky...*), polovětné konstrukce infinitivní a přechodníkové zde neobjevujeme. Můžeme ovšem pozorovat přítomnost řady deverbativních substantiv, konkrétně 12 příkladů (Př.: *přístupu, poskytnutí, působnosti, dotazy, využívání, prezentaci, vyplněním, shrnutí, potvrzením*) a šest deverbativních adjektiv (*vztahující, vlastněných, zřizovaných, dostačující, podanou, vyřízenou*). Text je tvořen převážně větami jednoduchými, to přispívá zhuštěnosti tohoto komunikátu (*Dotazy jsou součástí studie o využívání veřejných prostředků na elektronickou prezentaci města a jejich trendech 2011/2012. Ve smyslu zákona 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, Vás prosím o poskytnutí informací vztahující se k působnosti města a jím vlastněných či zřizovaných složek...*). Výskyt nepravých vět vedlejších v této žádosti nezjišťujeme, zato můžeme doložit řetězení substantivních kondenzátorů (*součástí studie na využívání veřejných prostředků na elektronickou prezentaci města a jejich trendech*).

Jak již bylo uvedeno výše, v textu převažují věty jednoduché, ty se v textu nacházejí čtyři, nalézáme ovšem i jednu větu složenou, opět s vedlejší větou přívlastkovou (*Po jeho vyplnění Vám bude zasláno mailem shrnutí odpovědí spolu s potvrzením, že můžete považovat naši žádost podanou prostřednictvím datové schránky za vyřízenou.*) a jedno souvětí, spojené poměrem důsledkovým (*Ceníme si Vašeho času a proto jsme si pro Vás připravili jednoduchý webový formulář.*), v některých větách není opět využita interpunkce. Většina textu je napsána v aktivu, v jednom případě zjišťujeme ovšem i využití pasiva (*bude zasláno*), jedná se o pasivum opisné a zároveň o deagentní větnou strukturu. Rozložené slovesně-jmenné vazby se v analyzované žádosti neobjevují.

3.2.1.16 ŽÁDOST Č. 16

Ve vybraném komunikátu se vyskytuje pouze jedna sekundární předložka (*na základě*), kondenzaci textu nepřispívají ani polovětné konstrukce, neboť v této žádosti je není možné doložit. Objevuje se zde osm deverbativních substantiv (*vlastnictví, užívání, rozvodů, přípojek, účastníků, zajištění, úplata, úhrada*), ale pouze jedno deverbativní adjektivum (*smluvní*). Zhuštění textu zde přispívá užívání vět jednoduchých, objevujeme čtyři (Př.: *Kdy a popřípadě kým bylo toto užívání schváleno. Jaká je smluvní forma zajištění užívání této nemovitosti subjektem ad 1. Jedná se především o užívání prostor domu umístěním domovních rozvodů kabelové televize a přípojek jednotlivých účastníků.*). Ukazuje se, že v analyzované žádosti nelze dokázat přítomnost nepravých vět vedlejších, dokládáme ovšem řetězení substantivních kondenzátorů (*forma zajištění užívání této nemovitosti subjektem ad 1.; užívání prostor domu umístěním domovních rozvodů, kabelové televize a přípojek jednotlivých účastníků.*), která kladou na adresáty větší nároky při vnímání textu.

Pokud jde o další zkoumaná kritéria, jak bylo uvedeno výše, tato žádost obsahuje převážně věty jednoduché, lze dokázat přítomnost pouze jednoho souvětí, spojeného poměrem vylučovacím (*Je poskytována za užívání nějaká úplata, či byla poskytnuta úhrada jednorázová.*). Pisatel využil při psaní komunikátu převážně pasivum, v textu lze nalézt čtyři příklady pasiva opisného (*je užívána, bylo schváleno, je poskytnuta, byla poskytnuta*), ale také přítomnost pasiva zvrátého, ovšem s nižší frekvencí (*jedná se*). Jde současně o deagentní větné struktury, neboť činitel děje je zde anonymizován. Užívání pasiva převládá ve zkoumané žádosti nad užíváním aktiva. V textu nacházíme také dvě rozložené slovesně-jmenné vazby (*je poskytována úplata, je poskytnuta úhrada*).

3.2.1.17 ŽÁDOST Č. 17

Pokud jde o prostředky syntaktické kondenzace, v analyzovaném textu nacházíme šest nevlastních předložek (Př.: *dle, mezi, podle, ve věci, ve znění*) a dvě polovětné konstrukce přívlastkové (*...zpracované společností Grant Thornton Advisory s.r.o..., ...uzavřené mezi statutárním městem Plzeň a společností VODÁRNA PLZEŇ a. s...*), jejichž jádrem jsou deverbativní adjektiva. Polovětné konstrukce infinitivní a přechodníkové nejsou v textu doloženy. V žádosti se objevuje 20 deverbativních substantiv (Př.: *poskytnutí, přístupu, stanovisko, uzavření, dodatku, provozování, údržbě, znění, stanovení, usnesení, rozhodnutí,*

zvýšení, předpisů), o něco menší zastoupení pak mají deverbativní adjektiva, ta nacházíme v textu čtyři (*vážený, zpracované, platné, uzavřené*). Syntaktické kondenzaci tohoto textu přispívá také užití dvou vět jednoduchých (*Vážený povinný subjekte, dovoluji si Vás tímto požádat o poskytnutí informace dle zákona č. 106/1999 sb., o svobodném přístupu k informacím. Zde se jedná o rozhodnutí cenového orgánu podle zákona č. 526/1990 Sb. o cenách ve znění pozdějších předpisů.*). Zhušťování pomocí nepravých vět vedlejších zde doloženo není, nacházíme ovšem kondenzaci pomocí řetězení substantivních kondenzátorů (*ve věci stanovení výše nájemného z nájmu vodohospodářské infrastruktury*).

Co se týče dalších vytčených kritérií, v textu můžeme pozorovat převahu vět jednoduchých nad větami složenými. Ve zvoleném komunikátu se objevuje jedna věta složená (souvětí podřadné) s vedlejší větou přívlastkovou (*Stanovisko k variantnímu návrhu kalkulace pro vodné a stočné pro rok 2020, zpracované společností Grant Thornton Advisory s.r.o., které vzala na vědomí Rada města Plzně dne 09. 12. 2019.*). V textu je také užitá jedna pasivní konstrukce (*jedná se*), jde o pasivum zvrtné a zároveň o deagentní větnou strukturu. Většina textu je ovšem napsána v aktivu. Sledujeme také přítomnost jedné rozložené slovesně-jmenné vazby (*vzala na vědomí*).

3.2.1.18 ŽÁDOST Č. 18

Při rozboru textu byl zjištěn výskyt pouze jedné nevlastní předložky (*na základě*), zároveň ale byla prokázána přítomnost tří polovětných konstrukcí přívlastkových, které v této žádosti výrazně napomáhají celkové zhušťenosti textu (*...zpracované na základě..., ...vypracované k Vámi zadané..., ...vedené v uveřejňovacím subsystému...*), jádrem těchto konstrukcí jsou deverbativní adjektiva. Polovětné konstrukce infinitivní a přechodníkové nejsou ani v tomto textu doloženy. Dále nacházíme pouze čtyři podstatná jména utvořená od sloves (*zprávy, posouzení, hodnocení, nabídek*) a pět stejným způsobem utvořených přídavných jmen (*zpracované, vypracované, zadané, vedené, uveřejňovacím*), jejich frekvence je tedy v této žádosti srovnatelná s užíváním deverbativních substantiv. Celý komunikát je tvořen pouze jednou větou jednoduchou, která je ovšem rozvíta výše zmiňovanými polovětnými konstrukcemi. Z tohoto důvodu nelze v textu doložit přítomnost nepravé věty vedlejší, která by napomáhala kondenzaci textu. Nacházíme ovšem řetězení substantivních kondenzátorů (*kopii písemné Zprávy o posouzení a hodnocení nabídek*).

Jak již bylo zmíněno, celá žádost je tvořena pouze jednou větou jednoduchou, přítomnost věty složené ani souvětí tedy není možné doložit. Stejně tak v tomto komunikátu nedokládáme využití pasivní konstrukce a deagentní větné struktury, text je napsán pouze v aktivu. Nelze zde také dokázat přítomnost rozložené slovesně-jmenné vazby.

3.2.1.19 ŽÁDOST Č. 19

Při zkoumání prostředků kondenzace textu můžeme sledovat výskyt čtyř nevlastních předložek (*dle, v souvislosti, na základě, ve smyslu*) a tří polovětných konstrukcí přivlastkových (...*týkajících se poskytování náhrad...*, ...*ušlého v souvislosti s výkonem...*, ...*ušlý za dobu...*), jádro těchto konstrukcí tvoří deverbativní adjektiva. Přítomnost polovětných konstrukcí infinitivních a přechodníkových zde nezjišťujeme. Frekventovaná jsou opět deverbativní substantiva, sledujeme zde devět příkladů (Př.: *přístupu, poskytnutí, náhrad, výdělků, zasedání, předpisu, sdělení, úhrady*), o něco méně pak deverbativní adjektiva, ta zde nacházíme čtyři (*následujících, týkajících, ušlého, předpokládané*). Zhuštění textu napomáhá užití dvou vět jednoduchých, které jsou rozvity polovětnými konstrukcemi (*Dovolují si vás tímto dle zákona 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, požádat o poskytnutí následujících informací týkajících se poskytování náhrad mzdy a výdělků (dále jen „náhrada výdělků“) ušlého v souvislosti s výkonem funkce členům zastupitelstva města. Za které konkrétní činnosti má člen zastupitelstva nárok na náhradu výdělků prokazatelně ušlého v souvislosti s výkonem funkce člena zastupitelstva?*). Nepravé věty vedlejší v tomto komunikátu nezaznamenáváme, můžeme ale nalézt kratší řetězce genitivních vazeb (*poskytování náhrad mzdy a výdělků, výkonem funkce člena zastupitelstva, výše úhrady nákladů*).

Kromě vět jednoduchých se ve zkoumaném komunikátu nacházejí také tři věty složené, obsahující vedlejší větu přivlastkovou (*Je zastupiteli města obdobným způsobem nahrazován výdělek ušlý za dobu, kdy jednal coby zastupitel přímo s občany?*), podmínkovou (...*žádám o sdělení předpokládané výše nákladů, budou-li účtovány.*) nebo oba zmíněné druhy vedlejších vět (*Náleží členu zastupitelstva v případě, že je členem výborů a/nebo komisí, náhrada výdělků i tehdy, pokud se coby člen zastupitelstva účastní zasedání těchto komisí/výborů?*). Objevujeme také jedno souvětí, spojené poměrem slučovacím (*Na základě jakých podkladů (předpisů) je o náhradě rozhodováno a kdo (funkce) o náhradě rozhoduje?*). Co se týče dalších vytčených kritérií, lze doložit výskyt tří pasivních konstrukcí (*je nahrazován, je rozhodováno, budou-li účtovány*), ve všech případech se jedná o pasivum

opisné a současně o deagentní větné struktury. Většina textu je ovšem napsána v aktivu. Podobně jako u některých dalších analyzovaných komunikátů ani zde nedokazujeme přítomnost rozložené slovesně-jmenné vazby.

3.2.1.20 ŽÁDOST Č. 20

Při analýze tohoto textu zjišťujeme přítomnost dvou nevlastních předložek (*podle, vzhledem*), nedokládáme ovšem výskyt polovětných konstrukcí žádného z uvedených typů. I zde se objevují některá deverbativní substantiva, dokládáme ovšem pouze čtyři – tedy o něco méně než v ostatních komunikátech (*sdělení, návrh, poskytnutí, změna*), a jedno stejným způsobem utvořené adjektivum (*uvedenému*). V textu se nevyskytují věty jednoduché ani nepravé věty vedlejší, těchto prostředků kondenzace zde tedy využito není. Můžeme ovšem doložit kratší řetězce genitivních vazeb (*podle sdělení krajského ředitelství policie Plzeňského kraje*).

Pokud jde o další vytčená kritéria, jak již bylo zmíněno výše, v textu se nenachází žádné věty jednoduché, žádost je tvořena pouze dvěma větami složenými s vedlejší větou přívlastkovou (*...byl na Magistrát města Plzně zaslán návrh Policie ČR, aby se část komunikace v Ruské ulici v Plzni, v úseku od Ořechové ulice až po náměstí Milady Horákové stala jednosměrnou. Vzhledem k uvedenému sdělení, žádám o poskytnutí informace z Magistrátu města Plzně, podle zákona o informacích, k jakému datu bude provedena předmětná změna a Ruská ulice v Plzni se v uvedeném úseku stane jednosměrnou.*). Lze sledovat také výskyt dvou pasivních konstrukcí (*byl zaslán, bude provedena*), v obou případech jde o pasivum opisné a zároveň můžeme hovořit o deagentních větných strukturách. Užití aktiva zde ovšem lehce převládá. V analyzované žádosti je možno doložit přítomnost rozložené slovesně-jmenné vazby (*bude provedena změna*).

3.2.2 ZÁPISY

3.2.2.1 ZÁPIS Č. 1

Pokud zkoumáme prostředky syntaktické kondenzace, nacházíme zde šest nevlastních předložek (*na úvod, vzhledem, včetně, do konce, v případě, na závěr*), jejich frekvence je tedy poměrně častá. Dále sledujeme dvě polovětné konstrukce přívlastkové (...*navržený radou města...*, ...*týkající se přijímání stavební sutě...*) a jednu polovětnou konstrukci infinitivní (...*dal starosta možnost vyjádřit se přítomným zastupitelům...*). Není výjimkou, že ani zde nelze dokázat přítomnost polovětné konstrukce přechodníkové. Zaznamenáváme výskyt 21 deverbativních substantiv (Př.: *zasedání, jednání, zateplení, podáním, spolufinancování, připomínky, výměny, zřízení, realizaci, hlasováním, přijímání, vysvětlení, omezení, zneužívání*) a čtyř stejným způsobem utvořených adjektiv (*navržený, uznatelných, týkající, ojetých*), ta se v tomto zápisu vyskytují tedy podstatně méně než výše zmíněná deverbativní substantiva. Zhuštění textu částečně napomáhá také užití devíti vět jednoduchých (Př.: *V 16:01 hodin zahájil starosta města 1. zasedání Zastupitelstva města Nová Bystřice v roce 2016. P. Kopáček vznesl dotaz týkající přijímání stavební sutě a části vraků na sběrném dvoře. Na závěr jednání poděkoval starosta města zastupitelům účast a v 16:12 hodin jednání ukončil.*), ačkoli jejich zastoupení je zde srovnatelné s větami složenými a souvětími. Je možné doložit také přítomnost jedné nepravé věty vedlejší vztahné (...*za ověřovatele zápisu byli pověřeni p. Šánová a p. Kopáček, kteří byli následně všemi hlasy schválení*), kratších řetězců genitivních vazeb (*zateplení obálky objektu, částí vraků vozidel*) i delších řetězců substantivních kondenzátorů, které mohou klást na čtenáře nároky při vnímání tohoto textu (*souhlas s podáním žádosti o dotaci na tuto akci a její spolufinancování, s přípravou žádosti o dotaci na zateplení sportovní haly, přijímání stavební sutě a částí vraků vozidel na sběrném dvoře, omezení zneužívání sběrného dvora některými podnikateli a dovozci ojetých vozidel*).

Zabýváme-li se dalšími stanovenými kritérii, jak již bylo zmíněno výše, zastoupení vět jednoduchých je zde srovnatelné se zastoupením vět složených a souvětí. Ve zvoleném textu nacházíme šest vět složených (Př.: *Na úvod jednání starosta města všem zastupitelům poděkoval za to, že se dostavili na dnešní velice krátké jednání. Vzhledem k tomu, že ze strany zastupitelů k němu nebyly vzneseny žádné připomínky, byl program jednání všemi hlasy schválen. Žádost však také podáme, protože bychom ji v případě úspěchu mohli použít*

*jako nás podíl na tuto akci.) a čtyři souvětí (Př.: Na jednání se dostavilo 12 zastupitelů, Mgr. Zimola a pí Malinová se předem omluvili, p. Mihulka se nedostavil. Zápisem byl pověřen tajemník úřadu, za ověřovatele zápisu byli navrženi pí Šánová a p. Kopáček, kteří byli následně všemi hlasy schváleni. Na závěr jednání poděkoval starosta města zastupitelům účast a v 16:12 hodin jednání ukončil.). V prvním analyzovaném zápisu je frekventované užívání pasivních konstrukcí, nacházíme zde osm příkladů pasiva opisného (*nebyly vzneseny, byl schválen, byl pověřen, byli navrženi, byli schváleni, musí být podána, jsou vyčísleny, je proplaceno*), pasivum zvrtné nedokládáme. Ve všech uvedených příkladech se jedná zároveň o deagentní větné struktury. Co se týče konkurence pasiva a aktiva, i přes časté užívání pasivních konstrukcí převažuje v předloženém zápisu užívání aktiva. Lze také zjistit přítomnost tří rozložených slovesně-jmenných vazeb (*dal možnost, vznesl dotaz, došlo k vysvětlení*).*

3.2.2.2 ZÁPIS Č. 2

V druhém analyzovaném zápisu lze sledovat přítomnost pěti nevlastních předložek (Př.: *mezi, v zájmu, ve věci, prostřednictvím*). Kondenzaci textu napomáhají čtyři polovětné konstrukce infinitivní (*...zájem do budoucna s reprezentanty iniciativy spolupracovat..., přislíbila tento projekt projednat na poradě vedení AMU a navrhnout řešení..., možnost zveřejnit kalendáře na webu...*) a dvě polovětné konstrukce přívlastkové (*...připravující první inscenaci sezóny..., ...připravující projekt do divadla...*). Polovětné konstrukce přechodníkové není možné v tomto komunikátu doložit. Frekventovaná jsou opět deverbativní substantiva, těch zde nacházíme 28 (Př.: *podání, propagace, jednání, opatření, zvýšení, podporu, vedení, řešení, zintentivnění, zveřejňování*), a stejným způsobem utvořená adjektiva, těch zde sledujeme sedm (Př.: *předloženému, tříděný, připravující, aktualizovatelný, následujících*). Zhuštění tohoto komunikátu napomáhá také užití 15 vět jednoduchých (Př.: *K předloženému akreditačnímu spisu žádný člen nevznesl připomínky. Se svou účastí svolila senátorka Eva Málková. AS DAMU považuje návrh na rezervaci pokojů pro studenty připravující projekt do divadla DISK za legitimní. Členové senátu se k tomuto návrhu jednosmyslně přihlásili.*). Lze dokázat přítomnost jedné nepravé věty vedlejší (*...Filipa Kardu, o jehož nominaci senát následně hlasoval*). Nalézáme také kratší řetězce genitivních vazeb (Př.: *možnosti společné propagace anglických studijních*

programů) a delší řetězce substantivních kondezátorů (Př.: *zvýšení počtu košů na tříděný odpad, návrh na rezervaci pokojů pro studenty připravující projekt do divadla DISK*).

Co se týče dalších stanovených kritérií, kromě vět jednoduchých nacházíme v zápisu také o něco nižší počet vět složených, konkrétně pět (Př.: *M. Lázňovský požádal přítomné členy senátu, aby reprezentovali AS na promociích dne 27.11. Žádá proto děkanku, aby v tomto směru podnikla potřebné kroky.*), a o něco vyšší zastoupení souvětí, těch zde dokládáme osm (Př.: *Členové senátu rozumí poptáče a někteří se domnívají, že je i v zájmu provozovatelů automatů. AS DAMU gratuluje panu Ladislavu Mrkvičkovi k udělení Ceny Thálie za celoživotní mistrovství a děkuje za jeho dosavadní práci pro Divadelní fakultu.*). Při rozboru zjišťujeme přítomnost čtyř pasivních konstrukcí, třikrát nacházíme pasivum opisné (*bylo přijato, bylo otevřeno, bylo vyřešeno*), v jednom případě pasivum zvrátané (*diskutoval se*), jedná se současně o deagentní větné struktury. Pisatel ovšem využil při psaní textu převážně aktivum. Lze doložit také čtyři rozložené slovesně-jmenné vazby (*vyjádřili podporu a zájem, projevíli zájem, vyjádřit gratulace*).

3.2.2.3 ZÁPIS Č. 3

Pokud jde o syntaktickou kondenzaci textu, té přispívají čtyři sekundární předložky (Př.: *na základě, v průběhu, v podobě*) a tři polovětné konstrukce přívlastkové, které mají v tomto zápisu nejvyšší zastoupení (Př.: *...rozeslaný členům..., ...směřující ke sjednocení..., ...uskutečňovaných od akademického roku...*), v jejich centru stojí deverbativní adjektiva. Polovětné konstrukce infinitivní a přechodníkové zde nedokládáme. V analyzovaném zápisu se nachází 20 deverbativních substantiv (Př.: *vedení, sjednocení, formulace, řízení, usnesení, změny, úpravy, zpracování, výhrady, připomínky, zasedání, sběru, zřízení, projednání, propojování*) a devět deverbativních adjektiv (Př.: *rozeslaný, předchozího, směřující, uskutečňovaných, zasláné, předložených, navrhovaným*). Dokládáme také přítomnost 15 vět jednoduchých (Př.: *Nikdo ze senátorů nemá k navrhovaným studijním programům žádné výhrady. Téma bylo navrženo k dalšímu projednání na některém z dalších zasedání AS DAMU. Organizátoři z řad studentů připravili koncept a záměr diskuze.*), které napomáhají zhuštění tohoto textu, nelze ovšem nalézt zastoupení nepravé věty vedlejší. Stejně jako u jiných zápisů i zde objevujeme kratší řetězce genitivních vazeb (*změny a úpravy struktury závěrečné zprávy fakulty, přínosu zavedení institutu studentských ambasadorů*).

Při zkoumání dalších vytčených kritérií je zjištěno, že komunikát tvoří převážně věty jednoduché, lze ovšem pozorovat i přítomnost pěti vět složených (Př.: *Existuje obecná shoda na zřízení těchto pozic tak, aby byla podpořena komunikace mezi studenty a pedagogy... Paní děkanka byla požádána, aby připravila návrh zavedení tohoto institutu.*), zastoupení souvětí nedokládáme. I v tomto zvoleném komunikátu byla dokázána přítomnost pasivních konstrukcí, nacházíme ovšem pouze pasivum opisné (*byla by podpořena, byla požádána, bylo navrženo, nebylo přijato*), ve všech čtyřech uvedených případech se jedná také o deagentní větné struktury. Přes poměrně častý výskyt pasivních konstrukcí je většina textu napsána v aktivu. Nalézáme také zastoupení rozložené slovesně-jmenné vazby (Př.: *proběhla diskuze*).

3.2.2.4 ZÁPIS Č. 4

Analyzovaný zápis obsahuje čtyři nevlastní předložky (Př.: *podle, v průběhu, mezi*) a dvě polovětné konstrukce, které plní funkci přívlastku shodného (*...rozeslaný členům AS DAMU..., ...zaslané členům AS DAMU...*), polovětné konstrukce jiného typu nelze doložit. Není výjimkou, že i zde sledujeme množství deverbativních substantiv, které výrazně napomáhají zhuštění textu (Př.: *návrh, rozpočtu, dotazy, fungování, hodnocení, diskuze, jednání, přínosu, zavedení, navrhovatelé, zasedání, zřízení, projednání, provozovatel*), a tři deverbativní adjektiva (*rozeslaný, zaslané, příslušné*). Co se týče dalších prostředků syntaktické kondenzace, zjišťujeme výskyt sedmi vět jednoduchých (Př.: *K tématu proběhla diskuze. Tato pozice není v pravidlech AMU nijak zakotvena. Téma bylo navrženo k dalšímu projednání na příštím zasedání AS DAMU.*), přítomnost nepravé věty vedlejší zde nedokazujeme. Lze ovšem zaznamenat několik kratších řetězců genitivních vazeb (*návrh rozpočtu fakulty, dotazy členů senátu, přínosu zavedení institutu studentských ambasadorů*). V textu je možné doložit také delší řetězce substantivních kondenzátorů (*principy fungování Rady pro vnitřní hodnocení, tvorby a schvalování akreditačních spisů a hodnocení výuky podle nových zákonných pravidel*), které mohou bránit celkové srozumitelnosti sdělení.

Kromě vět jednoduchých je možné v komunikátu dokázat také přítomnost pěti vět složených (Př.: *Existuje obecná shoda na zřízení těchto pozic tak, aby byla podpořena komunikace mezi studenty a pedagogy... Paní děkanka byla požádána, aby připravila návrh zavedení tohoto institutu. Předmětem jednání je diskuze o případném přínosu zavedení institutu studentských ambasadorů, který funguje na FAMU.*) a jednoho souvětí (*Tajemnice*

DAMU prezentovala návrh rozpočtu fakulty a zodpověděla dotazy členů senátu.). Poměr vět jednoduchých ve srovnání s větami složenými a souvětími je přibližně vyrovnaný. Pozorujeme také poměrně častý výskyt pasiva opisného, konkrétně čtyři příklady (*není zakotvena, byla podpořena, byla požádána, bylo navrženo*), ve všech případech jde zároveň o deagentní větné struktury. Pasivum zvrtné ve zkoumaném komunikátu nedokládáme. Užívání aktiva ovšem i zde lehce převažuje. Lze dokázat přítomnost jedné rozložené slovesně-jmenné vazby (*proběhla diskuze*).

3.2.2.5 ZÁPIS Č. 5

V tomto zkoumaném komunikátu nacházíme pět nevlastních předložek (Př.: *v porovnání, mezi, v rámci, ve složení*), dále jednu polovětnou konstrukci přívlastkovou (*...působících na DAMU...*) a tři polovětné konstrukce infinitivní (*...nevyhověl návrhu AS FAMU odvolat děkana..., ...přislíbila zadat průzkum možností, ...vůli řešit tento problém vyjádřili...*). Polovětné konstrukce přechodníkové opět nedokládáme. Stejně jako ostatní zápisy obsahuje i tento řadu deverbativních substantiv, sledujeme jich zde 23 (Př.: *hospodaření, připomínky, úpravy, doplnění, porovnání, vedením, složení, jednání, usnesení, rozhodnutí, návrhu, fungování, nápravu, provozovateli, zasedání*), a výrazně nižší počet deverbativních adjektiv, ta nacházíme čtyři (*chybějící, působících, předložených, následujícím*). Není výjimkou, že i zde je kondenzace textu způsobena užitím 14 vět jednoduchých (Př.: *Někteří členové AS DAMU navrhli drobné úpravy a doplnění. Jejich jednání se zúčastnil i předseda AS DAMU M. Lázňovský. P. Prokop informoval AS DAMU o současné situaci.*) a jedné nepravé věty vedlejší (*...úpravu struktury ekonomických údajů, která by měla vzejít...*). Nacházíme také kratší řetězce genitivních vazeb (Př.: *úpravu struktury ekonomických údajů*).

Analyzovaný zápis obsahuje převahu vět jednoduchých, dokládáme ovšem i přítomnost pěti vět složených (Př. *V rámci diskuze se AS DAMU shodl na tom, že se jedná o vnitřní záležitost FAMU a nebude se k ní jako k takové vyjadřovat. AS DAMU se k tématu vrátí na některém z dalších zasedání, aby zhodnotilo případné změny v provozu kavárny.*) a tři souvětí (Př.: *Děkanka představila Výroční zprávu o činnosti a hospodaření DAMU a požádala o připomínky. Senát pro další roky požaduje úpravu struktury ekonomických údajů, která by měla vzejít z diskuze mezi AS DAMU a vedením DAMU.*). Nežřídka se v textu objevují také některé pasivní konstrukce, ve třech případech dokládáme pasivum opisné (*byly předány, mohla by být zpřístupněna, bude projednáno*), v jednom případě pasivum

zvrtné (*jedná se*), jde zároveň o deagentní větné struktury. Rozložené slovesně-jmenné vazby se zde nevyskytují.

3.2.2.6 ZÁPIS Č. 6

Co se týče prostředků kondenzace textu, nacházíme zde tři nevlastní předložky (Př.: *ohledně, ve výši*), zaznamenáváme také dvě polovětné konstrukce přívlastkové (...*konaného dne 18.3.2019...*, *zastoupený p. Benešem...*) a jednu infinitivní (...*doporučili žadatelům obrátit se na dopravní podnik...*), polovětné konstrukce přechodníkové zde není možné doložit. Dále sledujeme častý výskyt deverbativních substantiv, konkrétně 29 příkladů (Př.: *zasedání, jednání, kontrolu, zastupitelů, zápisu, připomínky, opatřením, navýšení, úpravou, umístění, posudek, odprodej, vypracování, vyjmutí, řízení*), a šest deverbativních adjektiv (Př.: *konaného, přijatých, dopravní, zastoupený, vypracovaného*). Zápis obsahuje pouze osm vět jednoduchých (Př.: *Z přítomných zastupitelů neměl nikdo k zápisu připomínky. Starosta seznámil přítomné s rozpočtovým opatřením obce Čakov číslo 1/2019. V diskusi se zastupitelé a hosté vyjadřovali k další problematice v obci.*) a tři nepravé věty vedlejší (Př.:*...starosta, který přivítal přítomné členy...,...starosta Mgr. Martin Schovánek, který poděkoval zastupitelům...*). V tomto komunikátu nedokládáme řetězce genitivních vazeb, spíše podstatná jména závisející na svém řídicím substantivu ve formě přívlastku neshodného a užitým pádem je genitiv (*kontrolu zápisu, navýšení výdajů, zasedání obecního zastupitelstva*), sledujeme ovšem řetězce substantivních kondenzátorů (*kontrolu zápisu z minulého zasedání obecního zastupitelstva ze dne 28.12.2018, na nejbližším zasedání obecního zastupitelstva po obdržení vypracovaného posudku*).

Pokud jde o další stanovená kritéria, jak již bylo uvedeno výše, v textu nacházíme osm vět jednoduchých, jejich frekvence je o něco nižší než frekvence vět složených a souvětí. V textu lze zaznamenat pět vět složených (Př.: *Konstatoval, že zasedání obecního zastupitelstva bylo řádně svoláno alespoň 7 dnů předem a dále, že obecní zastupitelstvo je schopno se usnášet, neboť je přítomna nadpoloviční většina jeho členů. Jelikož obec není majitelem komunikace, zastupitelé doporučili obrátit se na dopravní podnik zastoupený p. Benešem.*) a šest souvětí (Př.: *Zastupitelé s úpravou rozpočtu na rok 2019 souhlasí a 1. rozpočtové opatření schvalují. Závěr zasedání obecního zastupitelstva provedl starosta Mgr. Martin Schovánek, který poděkoval zastupitelům a hostům za zasedání.*). Pro tento zápis je typické časté zastoupení pasivních konstrukcí, zejména pasiva opisného, které

nacházíme v sedmi případech (*bylo svoláno, byla zaslána, bude projednán, byli informováni, budou doručeny, bylo vytěženo, je plánováno*), pasivum zvrtné nedokládáme. Ve všech uvedených případech se jedná také o deagentní větné struktury. Užívání aktiva je v tomto komunikátu srovnatelné s užíváním pasivních konstrukcí. Lze dokázat také zastoupení dvou rozložených slovesně-jmenných vazeb (Př.: *provedl kontrolu, provedl závěr*).

3.2.2.7 ZÁPIS Č. 7

V textu nacházíme poměrně vysoké zastoupení nevlastních předložek (Př.: *v rámci, s podmínkou, během, ve výši, ohledně*), dále jednu polovětnou konstrukci přívlastkovou (...*vynaložených na dodávku vody...*) a infinitivní (...*plánuje v tento den uspořádat RETRO diskotéku...*). Objevuje se zde 36 podstatných jmen odvozených od sloves (Př.: *zasedání, jednání, připomínky, přezkoumání, hospodaření, uzavření, opatření, úpravy, přistoupení, řízení, vybudování, dodávku, navýšení*) a šest stejným způsobem utvořených přídavných jmen (Př.: *zpracované, uvedené, obdrženu, vynaložených*). Vyskytují se opět věty jednoduché, pozorujeme jich zde 19 (Př.: *Z přítomných zastupitelů neměl nikdo k zápisu připomínky. Starosta seznámil přítomné se závěrečným účtem obce za rok 2018. Dalším bodem jednání bylo schválení přistoupení obce Mrač k CHOPOSU.*), a tři nepravé věty vedlejší (*Žádost byla zaslána p. F, který plánuje v tento den uspořádat RETRO diskotéku. Závěr zasedání obecního zastupitelstva provedl starosta Mgr. Martin Schovánek, který poděkoval... Zasedání obecního zastupitelstva zahájil starosta, který přivítal...*). Kondenzaci textu zde často přispívají řetězce genitivních vazeb (Př.: *ukončení auditu přezkoumání hospodaření obce, odsouhlasení navýšení nákladů obce, schválení výběru zhotovitele opravy veřejného osvětlení*).

Co se týče dalších uvedených kritérií, tento text je tvořen převážně větami jednoduchými, nacházíme ovšem i šest souvětí (Př.: *Nové led lampy budou osazeny na původní sloupy osvětlení a nově bude přidána fotobuňka. Žádost byla zaslána p. F, který plánuje v tento den uspořádat RETRO diskotéku. Během diskuze došli k závěru, že závora u čističky je nezbytnou součástí, a s vybudováním souhlasí.*) a stejné zastoupení vět složených (Př.: *Zastupitelé projednali i druhou obdrženu žádost na pronájem domku, kterou zaslal pan P. Starosta předložil zastupitelům 3 nabídky, které obec obdržela v rámci výběrového řízení na realizaci opravy veřejného osvětlení v obci Čakov.*). I v tomto zápisu pisatel často užívá pasivní konstrukce – opět především pasivum opisné, nacházíme zde osm

příkladů, tedy podobné množství jako v předchozím zápisu (*bylo svoláno, byla podepsána a odsouhlasena, budou osazeny, bude přidána, byla zaslána, bude vyplacena, bylo odsouhlaseno, byly zaslány*). Jednou pak dokládáme pasivum zvrtné (*se mění*), ve všech uvedených případech jde také o deagentní větné struktury. Zabýváme-li se konkurencí rodu činného a trpného, zjišťujeme, že i přes časté užívání pasivních konstrukcí, je většina textu napsána v rodě činném. Ve zkoumaném komunikátu nacházíme také dvě rozložené slovesně-jmenné vazby (*provedl kontrolu, vedli diskuzi*).

3.2.2.8 ZÁPIS Č. 8

Při rozboru textu dokládáme pouze tři nevlastní předložky (*dne, ve výši, na základě*), a jednu polovětnou konstrukci infinitivní (*...umožňuje obyvatelům obce zvolit velikost nádoby...*), polovětné konstrukce přívlastkové a přechodníkové nelze nalézt. I pro tento komunikát je typické užívání deverbativních substantiv, nacházíme jich zde 21 (Př.: *jednání, kontrolu, zápisu, opatření, úpravy, vyhlášky, stanovení, výpočet, čerpání, úpravách*), a deverbativních adjektiv, ta zde sledujeme tři, vyskytují se tedy podstatně méně (*zpracované, nepřijatelné, předchozího*). Je možné pozorovat také 15 vět jednoduchých (Př.: *Vyhláška umožňuje obyvatelům obce zvolit velikost nádoby a frekvenci svozu odpadu. Zastupitelům byl předložen návrh změny vyhlášky o poplatku za komunální odpad. Na základě předchozího obecního zasedání byly předloženy zastupitelům bližší informace o čerpání úvěru.*), a tři nepravé věty vedlejší (*Zasedání obecního zastupitelstva zahájil starosta, který přivítal přítomné členy obecního zastupitelstva a hosty. Sazba poplatku vychází z cen roku 2019, která bude v roce 2020 navýšena o 150 Kč. Závěr zasedání obecního zastupitelstva provedl starosta Mgr. Martin Schovánek, který poděkoval zastupitelům a hostům za účast na zasedání.*). Frekventované jsou opět kratší řetězce genitivních vazeb (Př.: *návrh změny vyhlášky, frekvenci svozu odpadu*) i delší řetězce substantivních kondenzátorů (Př.: *kontrolu zápisu z minulého zasedání obecního zastupitelstva, návrh na změnu vyhlášky o stanovení koeficientu pro výpočet daně z nemovitosti*). Všechny uvedené prostředky výrazně napomáhají zhuštěnosti tohoto textu.

Analyzovaný zápis je tvořen převážně větami jednoduchými, kromě nich nacházíme tři souvětí – často s nepravou větou vedlejší vztažnou (Př.: *Zasedání obecního zastupitelstva zahájil starosta, který přivítal přítomné členy obecního zastupitelstva a hosty. Sazba poplatku vychází z cen roku 2019, která bude v roce 2020 navýšena o 150 Kč.*), věty složené

objevujeme ještě o něco méně, pouze ve dvou případech (*Konstatoval, že zasedání obecního zastupitelstva bylo řádně svoláno alespoň 7 dnů předem a dále, že obecní zastupitelstvo je schopno se usnášet, neboť je přítomna nadpoloviční většina jeho členů. Zastupitelé se domluvili, že podmínky čerpání úvěru jsou pro obec nepřijatelné a starosta povede se zástupcem CHOPOSU další jednání o úpravách podmínek obce na spolkovém vodovodu.*). Co se týče dalších vytčených kritérií, i zde lze pozorovat přítomnost pasiva. Jedná se především o pasivum opisné, které nacházíme stejně jako v předchozím komunikátu v osmi případech (*bylo svoláno, byl předložen, bude navýšena, bude stanoven, byly předloženy, nebylo hlasováno, bude svoláno, byla zaslána*), pasivum zvrtné má výrazně nižší zastoupení, sledujeme ho opět pouze jednou (*se mění*). V uvedených příkladech je možné hovořit také o deagentních větných strukturách. Užívání rodu činného je přibližně srovnatelné s užíváním pasivních konstrukcí. Není výjimkou, že i v tomto předloženém zápisu se vyskytují tři rozložené slovesně-jmenné vazby (*provedl kontrolu, byly předloženy informace, povede jednání*).

3.2.2.9 ZÁPIS Č. 9

Pokud se zabýváme zhuštěním textu, tomu v tomto komunikátu napomáhá užití dvou nevlastních předložek (*směrem, včetně*) a poměrně vysoký počet polovětných konstrukcí. Nacházíme zde pět polovětných konstrukcí infinitivních (*...bylo by potřeba sjednotit metodiku směrem od města k p.o. a zároveň zprehlednit a aktualizovat zřizovací listiny..., ...zda bude existovat vůle výše uvedené věci řešit...,bylo by vhodné zorganizovat schůzku...,*) a jednu polovětnou konstrukci přívlastkovou, jejíž jádro tvoří deverbativní adjektivum (*...žadajících o dotace...*). Polovětné konstrukce přechodníkové v tomto komunikátu neobjevujeme. Pokud zápis srovnáváme s ostatními komunikáty, zjišťujeme, že o něco méně frekventovaná jsou deverbativní substantiva, vyskytuje se jich zde 11 (Př.: *dodatky, vedením, kontroly, vyúčtování, úpravu, poskytování, vytvoření, školení*), počet deverbativních adjektiv je s ostatními texty srovnatelný, nacházíme jich sedm (*probíhajících, zřizovací, uvedené, proběhlé, nalezených, žadajících, zmiňovaných*). V zápisu lze pozorovat pouze čtyři věty jednoduché (Př.: *Pan Řehák informoval ostatní o proběhlé kontrole vyúčtování a o nalezených nedostatcích. Oboje je zřejmě způsobeno neznalostí pravidel a také neznalostí tvorby vyúčtování. FV se shodnul na potřebě výše zmiňovaných kroků.*), přítomnost nepravé věty

vedlejší zde nedokazujeme. Dokládáme opět kratší řetězce genitivních vazeb (Př.: *kontrola vyúčtování dotací, způsobu předložení vyúčtování, neznalostí tvorby vyúčtování*).

Při zkoumání dalších stanovených kritérií zjišťujeme, že je tento text tvořen převážně větami složenými, objevujeme jich šest (Př.: *Paní Ulrichová dále informovala, že by bylo vhodné zorganizovat schůzku s vedením města, zda bude existovat vůle výše uvedené věci řešit, bez těchto základů pak kontroly postrádají smysl. FV se domluvil, že schůzku realizuje. Pan Řehák navrhnul, aby se FV zaměřil na úpravu pravidel pro poskytování dotací, a to zejména na část, která bude popisovat způsob vyúčtování*). Poměrně ojedinělé je, že v předloženém komunikátu nedokládáme přítomnost žádného souvětí. V textu se objevují tři pasivní konstrukce, jde o pasivum opisné (*je způsobeno, byl by popsán a vysvětlen*), pasivum zvrtné zde nedokládáme. Většina textu je napsána v aktivu. Nacházíme ovšem řadu deagentních větných struktur (*je způsobeno, byl by popsán a vysvětlen, bylo by potřeba sjednotit...a zároveň zpřehlednit a aktualizovat, bylo by vhodné zorganizovat*). Sledujeme také jednu rozloženou slovesně-jmennou vazbu (*proběhlo školení*).

3.2.2.10 ZÁPIS Č. 10

V tomto zkoumaném zápisu nalzáme pouze dvě nevlastní předložky časové (*dne, závěrem*) a jednu polovětnou konstrukci přívlastkovou (*...monitorujících veřejná prostranství...).* Žádný z dalších typů polovětných konstrukcí se zde neobjevuje. Kondenzaci textu přispívá užití 10 deverbativních substantiv (Př.: *přivítání, kontrol, připomínek, používání, projednání, realizaci, zasedání*) a o něco menší počet deverbativních adjektiv, ta nacházíme tři (*provedených, monitorujících, nalezené*). Sledujeme zde užití sedmi vět jednoduchých, které v tomto zápisu převažují (Př.: *Předseda výboru vysvětlil nalezené nesrovnalosti – chyby při realizaci zakázky. Zápis byl jednomyslně a bez výhrad přijat. Na dnešním zasedání výboru byla rovněž schválena zpráva o činnosti KV za období červen až prosinec 2019 a plán činnosti KV na rok 2020.*). V komunikátu nedokazujeme přítomnost nepravé věty vedlejší, lze ale doložit kratší řetězce genitivních vazeb (Př.: *po přivítání členů výborů*) a delší řetězce substantivních kondenzátorů s užitím různých pádů (*zápis o kontrole používání kamer monitorujících veřejná prostranství, při projednání zápisu o kontrole veřejných zakázek*).

Jak již bylo uvedeno výše, tento komunikát je tvořen převážně větami jednoduchými, lze také dokázat přítomnost dvou souvětí (*Většina zpráv byla přijata bez připomínek a nebyla k nim otevřena ani diskuse. Závěrem předseda poděkoval členům výboru za odvedenou práci*

v roce 2019 a popřál krásné svátky.). Věty složené se ve zkoumaném komunikátu nevyskytují. Pro tento text je typické především časté užívání pasivních konstrukcí, které zde převládají nad užíváním aktiva. V předloženém zápisu objevujeme pouze pasivum opisné (*byla přijata, nebyla otevřena, byl doplněn, byla vedena, byl přijat, byla schválena*), ve všech šesti uvedených případech lze zároveň hovořit o deagentních větných strukturách. V zápisu pozorujeme také dvě rozložené slovesně-jmenné vazby (*nebyla otevřena diskuse, byla vedena diskuse*).

3.2.2.11 ZÁPIS Č. 11

Kondenzaci textu zde přispívá užití sedmi nevlastních předložek (Př.: *v rámci, za účelem, ve výši, v souvislosti, pomocí, směrem*), dále jedné polovětné konstrukce infinitivní (...*je nutné prioritně řešit...*) a jedné přívlastkové (...*umístěných v této lokalitě...*), jejich zastoupení je v tomto komunikátu tedy vyrovnané. Polovětné konstrukce přechodníkové opět nenalzáme. Není výjimkou, že i zde dokazujeme zastoupení 15 deverbativních substantiv (Př.: *zjištění, sdružování, zajištění, úpravu, opravu, kultivování*) a pěti deverbativních adjektiv (Př.: *schváleném, umístěných, zaneseném*). Také tento komunikát tvoří především věty jednoduché, nacházíme jich zde osm (Př.: *Místostarosta informoval o finálních úkonech v souvislosti s projektovou dokumentací kanalizace v Konopáči. Sdružování zajištění finančních prostředků na realizaci tohoto projektu bude zahájeno v rove 2018. Ing. Budiček vznesl podnět na další kultivování skály.*), nepravé věty vedlejší zde neobjevujeme. I v tomto zápisu je možno nalézt kratší řetězce genitivních vazeb (Př.: *sdružování zajištění finančních prostředků*) i delší řetězce substantivních kondenzátorů (Př.: *o finálních úkonech v souvislosti s projektovou dokumentací kanalizace v Konopáči*).

Ve zkoumaném komunikátu sledujeme především věty jednoduché, které převažují, menší zastoupení pak mají věty složené. Ty zde dokazujeme pouze tři, ve všech případech s vedlejší větou předmětnou či přívlastkovou (*V rámci spolupráce se přítomní dohodli, že v březnu uskuteční společnou schůzku s procházkou, za účelem zjištění co a kde je potřeba. V této souvislosti se přítomní dohodli, že bude vznesen požadavek na MÚ k zajištění dřeva pro případnou úpravu či opravu přístřešků umístěných v této lokalitě. Je nutné prioritně řešit havarijní stav autobusové zastávky v Konopáči, která bezprostředně ohrožuje občany na zdraví a na životě*). Frekvence vět složených je v předloženém zápisu o něco vyšší než frekvence souvětí, to nacházíme pouze jedno (*Tento problém byl již řešen na listopadové*

schůzi a MÚ by mělo kontaktovat Povodí Labe a zajistit nápravu.). V některých případech je špatně uvedena interpunkce, což může bránit celkové srozumitelnosti sdělení. Pokud zůstáváme u dalších stanovených kritérií, zjišťujeme, že časté je opět užívání pasiva opisného, lze dokázat čtyři tyto konstrukce (*bude sdělen, bude zahájeno, bude vznesen, byl řešen*), pasivum zvrtné nelze doložit. Většina textu je ovšem napsána v rodě činném. Nacházíme také pět deagentních větných struktur (*bude sdělen, bude zahájeno, bude vznesen, byl řešen, je nutné řešit*) a zastoupení tří rozložených slovesně-jmenných vazeb (*uskuteční schůzku, návrh bude sdělen, bude vznesen požadavek*).

3.2.2.12 ZÁPIS Č. 12

Pokud jde o prostředky kondenzace textu, nacházíme spíše nižší zastoupení nevlastních předložek (*prostřednictvím, ve vlastnictví, včetně, na počátku*) i polovětných konstrukcí, objevujeme zde pouze jednu konstrukci infinitivní (*...jaké jsou možnosti realizovat ke konci roku 2019 veřejnou schůzi...*). Žádný z dalších typů polovětných konstrukcí zde nenacházíme. Ukazuje se, že zhuštění komunikátu opět napomáhá množství deverbativních substantiv, neboť dokazujeme 17 tímto způsobem utvořených podstatných jmen (Př.: *sekání, požadavek, údržba, vlastnictví, umístění, zpracování, nahlédnutí, výsadbou, zadání, vypracování*). Deverbativní adjektiva objevujeme pouze tři (*následujících, zmíněného, aktualizovaného*). Zápis také obsahuje čtyři věty jednoduché, jejich zastoupení tedy není příliš vysoké, proto zde o nich nelze hovořit jako o prostředku, který by výrazně napomáhal kondenzaci zvoleného komunikátu (Př.: *Termín realizace umístění prvků je na jaře 2020. Osadní výbor žádá MÚ o zadání vypracování žádosti o zpracování předmětné studie. Distribuce k zájemcům by měla začít na počátku roku 2020.*). V tomto zápisu nelze doložit přítomnost nepravé věty vedlejší, zato zaznamenáváme kratší řetězce genitivních vazeb (*návrh umístění relaxačních prvků, realizace umístění prvků*). Vyskytují se zde i delší řetězce substantivních kondenzátorů s využitím různých pádů, které mohou bránit celkové srozumitelnosti sdělení (Př.: *návrh umístění relaxačních prvků na louce před parkovištěm do ATC Konopáč, o zadání o vypracování žádosti o zpracování předmětné studie*).

Pokud jde o další zkoumaná kritéria, jak již bylo uvedeno výše, tato žádost obsahuje některé věty jednoduché, nejvyšší zastoupení mají ovšem věty složené, obsahující vedlejší větu předmětnou (Př.: *Místostarosta informoval přítomné, že MÚ již uzavřelo smlouvu o dodávce kompostérů. Ing Budíček navrhl, aby na příští schůzi osadního výboru byl přizván*

*i zástupce SPOKUL HM, P.O. Předsedkyně zjistí jaké jsou možnosti realizovat ke konci roku 2019 veřejnou schůzi osadního výboru v restauraci Konopáč.), či přívlastkovou (Př.: Prostřednictvím místostarosty bude vznesen požadavek na MÚ, aby v roce 2020 bylo zajištěno řádné sekání trávy a údržba zeleně na pozemcích ve vlastnictví MÚ.). O něco nižší frekvenci pak mají souvětí, dokládáme zde čtyři (Př.: *Současná složka návrhů je k nahlédnutí u předsedkyně osadního výboru a obsahuje návrh dřevěných prvků a celkovou situaci s výsadbou stromů. Mohla by být navázána spolupráce a některé akce by mohly být uskutečněny v krásném prostřední „písníku“ v Konopáči. Pozvánky s termínem budou distribuovány s předstihem do domovních schránek a budou také vyvěšeny na úřední desce v Konopáči.*). Pro tento text je charakteristické časté užívání pasiva, nacházíme opět pouze pasivum opisné, a to v devíti případech (*bude vznesen, bylo zajištěno, byl prezentován, bude aktualizováno, byl přizván, mohla by být navázána, mohly by být uskutečněny, budou distribuovány, budou vyvěšeny*). I přes častý výskyt těchto konstrukcí je užívání pasiva srovnatelné s užíváním aktiva. Ve všech uvedených příkladech se zároveň jedná o deagentní větné struktury. Lze doložit také přítomnost čtyř rozložených slovesně-jmenných vazeb (*bude vznesen požadavek, navázal kontakt, byl prezentován návrh, mohla by být navázána spolupráce*).*

3.2.2.13 ZÁPIS Č. 13

Stejně jako předchozí zápis obsahuje i tento čtyři nevlastní předložky (Př.: *ohledně, na základě, ve fázi*), jejich zastoupení tedy není ani zde příliš vysoké. Lze také doložit přítomnost jedné polovětné konstrukce přívlastkové (...*poskytnuté MÚ...*), jejíž jádro tvoří opět deverbativní adjektivum, a jedné infinitivní (*Největší problém bude získat prostředky...*). Polovětné konstrukce přechodníkové se v komunikátu nevyskytují. Kondenzaci textu opět přispívá užití 13 deverbativních substantiv (Př.: *prodej, odkupu, vyklizení, řízení, povolení, odprodej, hlasování, objednávkou*) a čtyř deverbativních adjektiv (*plánované, vyrobená, požadované, poskytnuté*). Přibližně polovinu tohoto textu tvoří věty jednoduché, objevujeme jich 11 (Př.: *Bylo hlasováno krátkou cestou. Výsledek hlasování byl zaslán elektronickou poštou na MÚ dne 27. 5. 2018. Bylo zahájeno reklamační řízení na nerovný povrch hřiště.*). Nacházíme také zastoupení nepravé věty vedlejší (*Odpověděl pan místostarosta, který sdělil...*). Řetězce genitivních vazeb zde nelze dokázat, sledujeme pouze substantiva, která závisí na svém

řídícím podstatném jméně ve formě přívlastku neshodného (Př.: *prodej pozemků, vyklizení pozemků, povolení stavby, odprodej části pozemku, výsledek hlasování*).

Jak již bylo výše zmíněno, počet vět jednoduchých je zde srovnatelný s počtem vět složených, obsahujících často vedlejší větu předmětnou (Př.: *Dále přislíbil, že ověří, zda všichni chataři obdrželi výzvu k vyklizení pozemků. Zajistí, aby informace byly dostupné veřejnosti na www. Stránkách MÚ, sekce Konopáč.*), a souvětí (Př.: *Odpověděl pan místostarosta, který sdělil, že kanalizace je ve fázi stavebního řízení k povolení stavby. Čtyři členové byli proti a dva se zdrželi hlasování. Před objednávkou bude chata prohlédnuta pracovníky a pan Chládek jim předá plánek. Pan místostarosta předá informace o dřevu Ing. Jedličkovi, na pilu do Sušice a změnu oznámí Radě města Heřmanův Městec.*). Frekventované je opět zastoupení pasiva opisného, lze dokázat osm příkladů (*budou připojeny, bylo hlasováno, byl zaslán, bylo zahájeno, byl projednán, bylo rozhodnuto, bude prohlédnuta, bude použito*), nalézáme ovšem i pasivum zvrtné (*by se zakoupila*). Ve všech uvedených případech lze hovořit také o deagentních větných strukturách. Ukazuje se, že výskyt pasivních konstrukcí je zde opět srovnatelný s využíváním aktiva. V předloženém zápisu lze sledovat také přítomnost tří rozložených slovesně-jmenných vazeb (*vznesl dotaz, předá informace, opravu bude provádět*).

3.2.2.14 ZÁPIS Č. 14

Zjišťujeme-li přítomnost prostředků kondenzace textu, dokládáme zde pět nevlastních předložek (Př.: *v součinnosti s, podél, v rámci, v prostoru*) a dále dvě polovětné konstrukce přívlastkové (*...rostoucí podél potoka..., ...vedoucí přes potok...*). Žádný z dalších typů polovětných konstrukcí se zde nevyskytuje. Pozorujeme také přítomnost 14 deverbativních substantiv (Př.: *šetření, skácení, prořezu, kácení, čerpání, zakoupení, umístění, tisk, vyhlášení*) a výrazně nižší počet deverbativních adjektiv, konkrétně dvě tato přídavná jména (*rostoucí, vedoucí*), tvořící jádro výše zmíněných polovětných konstrukcí přívlastkových. Významným prostředkem zhuštění textu je v tomto komunikátu velice časté užívání vět jednoduchých, ačkoliv se nejedná o příliš rozsáhlý komunikát, nacházíme hned 10 příkladů (Př.: *Byly označeny stromy ke skácení a prořezu. Kácení bude provedeno v měsíci listopadu. Práce budou probíhat v součinnosti s technickou skupinou MÚ. Realizace relaxačních prvků v prostoru zeleně před parkovištěm ATC byla odložena na jarní měsíce roku 2020.*). Nepravé

věty vedlejší zde neobjevujeme, zato nacházíme řetězce genitivních vazeb (*vedoucí oddělení ochrany přírody MěÚ Chrudim, realizace zakoupení a umístění strojů*).

Tento text je tvořen převážně větami jednoduchými, nacházíme zde pouze jedno souvětí (*Malát zajistil tisk pozvánek, distribuce do obytných budov zajistí pan T. Syrový ml. a předsedkyně zajistí vyhlášení městským rozhlasem.*), přítomnost vět složených zde nelze dokázat. I v tomto předloženém komunikátu je ovšem typické časté užívání pasiva, které převládá nad vyjadřováním v aktivu. Nacházíme zde v sedmi případech pasivum opisné (*byly posouzeny, byly označeny, bude provedeno, budou odstraněny, byla odložena, budou zakoupeny, budou umístěny*) a v jednom případě pasivum zvrtné (*se bude konat*), ve všech zmíněných příkladech se jedná zároveň o deagentní větné struktury. Lze doložit také přítomnost dvou rozložených slovesně-jmenných vazeb (*kácení bude provedeno, práce budou probíhat*).

3.2.2.15 ZÁPIS Č. 15

Co se týče kondenzace textu, v prvním analyzovaném zápisu lze nalézt sedm nevlastních předložek (Př.: *ohledně, v souvislosti s, vzhledem, v rámci, okolo, mezi*), zhušťování textu zde také výrazně přispívá užití šesti polovětných konstrukcí infinitivních (Př.:...*požádat Plzeňský kraj v rámci PSOV o dotaci na výměnu šoupat..., ...kanalizaci v obci vybudovat a podat jednu žádost na obě akce, ...tento záměr schválit..., ...doporučuje požádat MMr..., ...jeden z objektů odprodat...*). Kondenzaci napomáhají i dvě polovětné konstrukce přívlastkové (...*po poradě s právníkem těžko vymahatelné..., ...spojené s nájmem...*), jejich jádro tvoří deverbativní adjektiva. Polovětné konstrukce přechodníkové zde nedokládáme. V analyzovaném zápisu se objevuje 25 deverbativních substantiv (Př.: *zasedání, kontrola, usnesení, návrh, ověřovatele, zapisovatel, jednání, napojení, vytyčení, zhotoviteli, rozpočet, podání, diskuzi, výměnu, vybudování*) a sedm deverbativních adjektiv (Př.: *studijní, budovaný, vyhlášených, způsobilých, spojené*). Ke kondenzaci zvoleného komunikátu také napomáhá užití 13 vět jednoduchých (Př.: *Starosta informoval o důležitých událostech a akcích od posledního zasedání rady. Zúčastnil se jednání valné hromady SDH Velešice s panem Smolíkem ohledně hasičárny Velešice. Konalo se divadelní představení Ochotnického spolku Bolešiny. Starosta se zúčastnil studijní cesty do Štrasburku na zasedání Evropského parlamentu.*). V textu nelze doložit přítomnost nepravé věty vedlejší, vytváří se ovšem kratší řetězce genitivních vazeb (*většina členů rady obce, vytyčení trasy kabelové*

přípojky, návštěvy zástupců různých firem a organizací) a delší řetězce substantivních kondenzátorů (o dotaci na výměnu kotlů a rozšíření ústředního topení v Základné škole, o dotaci na výměnu šoupat a vytvoření uzlových bodů a úseků pro dostavení jednotlivých větví vodovodu v Pačejově Nádraží apod.).

Pokud jde o další stanovená kritéria, jak již bylo uvedeno, v textu se vyskytuje řada vět jednoduchých, dokládáme ovšem i přítomnost sedmi souvětí, spojených nejčastěji poměrem slučovacím (Př.: *Starosta navštívil MMR a Senát v souvislosti se soutěží Vesnice roku a převzal Pamětní list. Provedl inspekční návštěvy obou škol a předal stanoviště zhotoviteli ve školních dílnách.*), a o něco nižší zastoupení vět složených, často s vedlejší větou podmínkovou nebo přívlastkovou (*Každopádně dojde, pokud se bude realizovat jakákoli varianta, k zadlužení obce na dlouhou dobu a nutnému splácení... Pokud se nevyužije této dotační výzvy, hrozí nebezpečí, že další nemusí již být a pokud bude, tak s nižší podporou a přísnější kritéria.*). V textu dokládáme řadu pasivních konstrukcí, v pěti případech se jedná o pasivum opisné (*byla splněna, jsou plněna, byl projednán a zveřejněn, je vypsán*), ve dvou případech o pasivum zvrtné (*konalo se, bude se realizovat*), u všech uvedených příkladů můžeme zároveň hovořit o deagentních větných strukturách. Většina textu je ovšem napsána v aktivu. Lze sledovat také čtyři rozložené slovesně jmenné vazby (*přednesl návrh, zúčastnil se studijní cesty, proběhlo vytyčení, provedl návštěvy*).

3.2.2.16 ZÁPIS Č. 16

V tomto zápisu zaznamenáváme vysoké množství nevlastních předložek, konkrétně devět (Př.: *na základě, s důrazem na, dle, v průběhu, za účelem, v rámci, v souladu s*). Nelze nalézt polovětnou konstrukci přívlastkovou či přechodníkovou, zato dokládáme výskyt čtyř polovětných konstrukcí infinitivních (*...mají zájem zvyšovat kvalitu..., ...by bylo dobré upozorňovat..., ...pravidlo s cílem nalézt v rámci auditu náměty ke zlepšení a v souladu s motivací je zajistit...*). Dále je možno dokázat výskyt 12 podstatných jmen odvozených od sloves (Př.: *vykonávání, přezkoumání, hospodaření, setkání, vysvětlení, provedení, vyhodnocení, doporučení, účtování, zlepšení*), ale pouze jednoho stejným způsobem utvořeného přídavného jména (*nastavených*), takto nízké zastoupení deverbativních adjektiv je v tomto výzkumu poměrně ojedinělé. V analyzovaném zápisu zjišťujeme přítomnost pouze tří vět jednoduchých (Př.: *Na základě smlouvy o vykonávání přezkoumání hospodaření ze dne 7.10.2015 zajišťuje tuto činnost auditorská společnost C.P.A Audit, spol. s.r.o. Dne 22.3. se uskutečnilo setkání*

s jednatelkou této společnosti, Ing. Janou Královou, zástupci FV, Janou Krejčíkovou a Petrem Kotorou a tajemnicí města, paní Ivanou Jankovskou.), tohoto prostředku zhušťování textu zde tedy příliš využito není. V textu nedokazujeme zastoupení nepravé věty vedlejší, lze ovšem opět nalézt kratší řetězce genitivních vazeb (*vykonávání přezkoumání hospodaření, způsobu provedení a vyhodnocení přezkoumání, kvalitu procesů účtování*) i delší řetězce substantivních kondenzátorů s užitím různých pádů (*ze strany auditora na drobné nedostatky resp. na náměty ke zlepšení s cílem motivace ke zlepšení (nikoliv s cílem sankcí) a zvýšení kvality dosud nastavených procesů*).

Pokud přejdeme k dalším vytčeným kritériím, zjišťujeme, že tento zápis je tvořen převážně větami složenými, nacházíme čtyři (Př.: *Cílem tohoto setkání bylo vysvětlení si způsobu provedení a vyhodnocení přezkoumání s důrazem na fakt, že za posledních několik let, kdy je přezkoumání zajišťováno společností C.P.A. Audit, spol. s.r.o. nebyly nalezeny žádné chyby či nedostatky ani doporučení k nápravě. Jednatelka, Ing. Jana Králová, potvrdila, že přezkoumání je prováděno dle zákona 420/2004 Sb. Petr Kotora potvrdil, že představitelé města a členové FV mají zájem zvyšovat kvalitu procesů účtování.*), a pouze jedním souvětím (*Pokud byly v průběhu přezkoumání zjištěny chyby nebo nedostatky byly okamžitě odstraněny a nejsou předmětem této diskuse.*), v některých případech chybí interpunkce. Ve zkoumaném komunikátu nacházíme v šesti případech pasivum opisné (*je zajišťováno, nebyly nalezeny, je prováděno, byly zjištěny, byly odstraněny, byl by nastaven*) a také jeden příklad pasiva zvrátého (*se uskutečnilo*). S poměrně častým výskytem pasivních konstrukcí souvisí také výskyt osmi deagentních větných struktur (*je zajišťováno, nebyly nalezeny, je prováděno, byly zjištěny, byly odstraněny, byl by nastaven, se uskutečnilo, by bylo dobré upozorňovat*). Zastoupení trpného rodu je v předloženém komunikátu srovnatelné s využíváním rodu činného. Zápis obsahuje také jednu rozloženou slovesně-jmennou vazbu (*se uskutečnilo setkání*).

3.2.2.17 ZÁPIS Č. 17

Zkoumaný komunikát obsahuje pouze jednu nevlastní předložku (*na závěr*), tedy výrazně méně než ostatní analyzované texty. Ojedinelé také je, že se zde nevyskytuje žádný z typů sledovaných polovětných konstrukcí. Ve zvoleném zápisu je možné dokázat přítomnost sedmi deverbativních substantiv (Př.: *kontrole, zdražování, postupu, napravování, sezení*) a dvou deverbativních adjektiv (*proběhlé, plánované*). Kondenzaci textu zde příliš nenapomáhá ani

užívání vět jednoduchých, nacházíme pouze tři (*Pan Čermák informoval ostatní o proběhlé kontrole nájemních smluv na městské byty. Paní Diesslová informovala o plánované kontrole smluv. Na závěr této informační schůzky jsme se dohodli na dalším sezení výboru, a to 9. 9. 2019 od 17.00 opět v KK.*). V zápisu lze zaznamenat jednu nepravou větu vedlejší (*Paní Ulrichová s paní Čížkovou informovaly o proběhlé kontrole v ZŠ, kde nebyly zjištěny žádné nedostatky.*) a některé kratší řetězce substantivních kondezátorů, které ovšem nezabraňují srozumitelnosti komunikátu (*o proběhlé kontrole nájemních smluv na městské byty, o dosavadním postupu při napravování nedostatků u kontrol*). Řetězce genitivních vazeb neobjevujeme.

Při zkoumání dalších stanovených kritérií docházíme k závěru, že zastoupení vět jednoduchých je srovnatelné se zastoupením vět složených a souvětí. V zápisu jsou užity dvě věty složené (*Paní Ulrichová informovala o dosavadním postupu při napravování nedostatků u kontrol, které již prošly zastupitelstvem a kde si další postup přidělila rada města resp. paní Sedláčková. Pan Řehák informoval, že na další schůzce bude třeba připravit materiály pro zastupitelstvo.*) a dvě souvětí (*Některé smlouvy jsou již opravdu letité a mnoho jich nereflektuje zdražování cen. Paní Ulrichová s paní Čížkovou informovaly o proběhlé kontrole v ZŠ, kde nebyly zjištěny závažné nedostatky.*). V tomto textu nacházíme ve srovnání s ostatními velice nízké zastoupení pasivních konstrukcí, dokládáme pouze jeden příklad pasiva opisného (*nebyly zjištěny*). I deagentní větné struktury jsou zastoupeny méně, jen ve dvou případech (*nebyly zjištěny, bude třeba připravit*). Vzhledem k nízkému počtu pasivních konstrukcí je většina textu napsána v aktivu. V předloženém zápisu nelze zaznamenat přítomnost rozložené slovesně-jmenné vazby.

3.2.2.18 ZÁPIS Č. 18

Co se týče prostředků syntaktické kondenzace, v tomto zápisu nacházíme čtyři nevlastní předložky (*ze strany, vzhledem, v průběhu, ve výsledku*), jednu polovětnou konstrukci přívlastkovou (*...týkající se příspěvkových organizací...*) a jednu infinitivní (*...zda je vhodné dělat investice na etapy...*). Polovětné konstrukce přechodníkové zde nenalzáme. Dále tento komunikát obsahuje 14 deverbativních substantiv (Př.: *jednání, opatřením, výběru, změnu, tvorbě, úprava, zvýšení, osvětlení, oprava, hospodaření, otevírání*) a šest deverbativních adjektiv (*plánovaným, odsouhlaseného, týkající se, nedostatečným, zvýšené, vynaložené*). Lze dokázat také výskyt sedmi vět jednoduchých (Př.: *Doplněny byly položky pro řešení havarijního stavu – úprava vody před výměníkem. Tuto informaci zahrneme do*

zprávy pro zastupitele. Jednání výboru bylo ukončeno v 18:50 hodin.) a tři nepravých vět vedlejších (Jednání se zúčastnil vedoucí finančního odboru pan Vítek, který nás seznámil..., ...zda je vhodné dělat investice na etapy, což vede ke zvýšené administrativě..., ...byl v průběhu roku navýšen, aby byl na posledním jednání zastupitelstva v roce 2018 ponížen...). Řetězce genitivních vazeb ani řetězce substantivních kondezátorů zde nejsou zaznamenány, vyskytuje se pouze řada substantiv závislých na svém řídicím podstatném jméně ve funkci přívlastku neshodného (Př.: vedoucí finančního odboru, schodek rozpočtu, výsledku hospodaření města, jednání zastupitelstva).

Jak již bylo uvedeno výše, tento zápis obsahuje sedm vět jednoduchých, jejich zastoupení je ovšem srovnatelné s užíváním vět složených a souvětí. V analyzovaném textu nacházíme pět vět složených (Př.: *Pan Vítek nás seznámil, jak bylo postupováno ze strany města při výběru jednotlivých akcí pro tuto rozpočtovou změnu. Pan Vítek také informoval výbor o výsledku hospodaření města za rok 2018, které je zatím neoficiální neboť neproběhl ještě audit.*) a dvě souvětí (*Jednání se zúčastnil vedoucí finančního odboru pan Vítek, který nás seznámil s plánovaným rozpočtovým opatřením, které bude projednáváno na zastupitelstvu 18.3. 2019. Toto RO má celkovou bilanci cca -15 mil., tedy prohlubuje schodek rozpočtu na cca 21 mil.*). V porovnání s přechozím komunikátem je pro tento typické velice časté užívání pasiva opisného, nacházíme devět příkladů (*bude projednáváno, bylo postupováno, byl proveden, byl odsouhlasen, byly doplněny, je vedeno, byl navýšen, byl ponížen, bylo ukončeno*), pasivum zvrtné nedokládáme. I přes časté užívání pasivních konstrukcí v textu lehce převažuje vyjadřování v aktivu. S častým výskytem pasiva opět souvisí přítomnost deagentních větných struktur, těch zde nacházíme 10 (*bude projednáváno, bylo postupováno, byl proveden, byl odsouhlasen, byly doplněny, je vedeno, byl navýšen, byl ponížen, bylo ukončeno, je vhodné dělat*). V textu je doložena pouze jedna rozložená slovesně-jmenná vazba (*výběr byl proveden*).

3.2.2.19 ZÁPIS Č. 19

Ve zkoumaném zápisu nacházíme pouze tři nevlastní předložky (*na základě, dne, dle*) a jednu polovětnou konstrukci přívlastkovou (*...schváleného usnesením zastupitelstva města...*). Žádný z dalších sledovaných typů polovětných konstrukcí se zde nevyskytuje. Dále tento komunikát obsahuje šest deverbativních substantiv, tedy méně než ostatní texty (*kontrola, usnesením, plnění, zasedání, zdůvodnění, naplnění*), a čtyři deverbativní adjektiva

(*schváleného, přijatá, určeném, uvedené*). Počet deverbativních substantiv je v tomto komunikátu tedy přibližně srovnatelný s počtem deverbativních adjektiv. Syntaktické kondenzaci také napomáhá užití pěti vět jednoduchých (Př.: *Kontrola byla provedena za období 3.10.2017 až 24.4.2018. Kontrola plnění usnesení rady města je připravována na každé zasedání rady města. Usnesení za uvedená období jsou plněna.*). Tento zápis neobsahuje zastoupení nepravé věty vedlejší, lze ovšem zaznamenat řetězce genitivních vazeb (Př. *kontrola plnění usnesení rady města, zasedání rady města, plnění usnesení zastupitelstva města*) i řetězce substantivních kondenzátorů (*na základě plánu kontrolní činnosti kontrolního výboru pro rok 2018 schváleného usnesením zastupitelstva města*).

Analyzovaný text je tvořen především větami jednoduchými, dokládáme pouze dvě věty složené (*Paní tajemnice městského úřadu v programu TED eviduje přijatá usnesení vč. termínu plnění, osoby, která má za plnění usnesení zodpovědnost, textu úkolu a zprávy o plnění. U usnesení, která nemohla být splněna v určeném termínu, je uvedeno zdůvodnění neplnění a stanoven termín nový, který dle kontroly byl již splněn.*), přítomnost souvětí nedokazujeme. Pro tento zápis je opět charakteristické užívání pasivních konstrukcí, které zde převažují nad užíváním aktiva. Nacházíme v osmi případech pasivum opisné (*byla provedena, je připravována, nemohla být splněna, je uvedeno a stanoven, byl splněn, je připravováno, jsou plněna*), výskyt pasiva zvrátého nezjišťujeme. Ve všech uvedených příkladech jde zároveň o deagentní větné struktury. Sledujeme zde také zastoupení jedné rozložené slovesně-jmenné vazby (*kontrola byla provedena*).

3.2.2.20 ZÁPIS Č. 20

Kondenzaci textu v posledním analyzovaném zápisu přispívá užití šesti sekundárních předložek (Př.: *ze strany, s návazností na, v případě, směrem, z důvodu*). V předchozím komunikátu jsme našli jednu polovětnou konstrukci přívlastkovou, v tomto sledujeme pouze jednu polovětnou konstrukci infinitivní (*Osadní výbor navrhl uspořádat...*), žádný z dalších typů uvedených polovětných konstrukcí zde nelze doložit. Zaznamenáváme ovšem 13 deverbativních substantiv (Př.: *zasedání, vyřízení, řešení, ustanovení, pozvání, vyvěšení, zveřejnění, umístění, vjíždění, předáním*) a dvě deverbativní adjektiva (*plánovanou, dopravního*). Ve vybraném komunikátu je možné nalézt osm vět jednoduchých, které také napomáhají zhuštění tohoto textu (Př.: *Osadní výbor navrhl uspořádat veřejnou schůzi dne 17.1.2015 v 17. hod. v hotelu Arabela ATC Konopáč. Člen Osadního výboru Malát E. zajistí výrobu*

a distribuci pozvánek. Dále zajistí vyvěšení pozvánky do vývěsní skříňky v Konopáči a zveřejnění městským rozhlasem.). Přítomnost nepravé věty vedlejší zde není možné doložit. Není výjimkou, že i zde pozorujeme kratší řetězce genitivních vazeb (harmonogram zasedání Osadního výboru, termíny zasedání Osadního výboru, pozvání starosty a místostarosty města) i delší řetězce substantivních kondenzátorů (Př.: umístění dopravního zrcadla na silnici směrem Konopáč – Načešice v prostoru před budovou č.p. 14 z důvodu prevence a bezpečnosti při vjíždění na vozovku).

Jak již bylo zmíněno výše, tento komunikát obsahuje osm vět jednoduchých, které ve srovnání s větami složenými a souvětími převažují. Objevujeme zde pouze jednu větu složenou (*Pokud bude ze strany MÚ vznesen požadavek o stanovisko Osadního výboru s návazností na konkrétní termín vyřízení, či v případě řešení naléhavých úkolů, zasedne Osadní výbor operativně.*) a jedno souvětí (*Termíny zasedání Osadního výboru budou vyvěšeny na www.stránkách a dále budou umístěny v zasklené vývěsní skříňce v Konopáči.*). I v tomto textu je velice frekventované užívání pasiva opisného, které dokládáme pětkrát (*bude vznesen, budou vyvěšeny, budou umístěny, budou seznámeni, mohly být umístěny*), v jednom případě pak lze doložit pasivum zvrtné (*jedná se*). Ve všech vypsanych příkladech se jedná současně o deagentní větné struktury. I přes časté užívání trpného rodu je většina textu napsána v rodě činném. V komunikátu nacházíme také pět rozložených jmenných vazeb (*zajistí výrobu a distribuci, zajistí pozvání, zajistí vyvěšení a zveřejnění*).

4 ZÁVĚR

V závěru diplomové práce shrnujeme zjištěné poznatky z analytické části (praktické části práce) a vyvozujeme příslušné závěry. Také zde dochází k srovnání těchto poznatků s hypotézami, které jsou uvedeny v kapitole Metody a formy práce.

Naší analýze podléhá celkem 40 textů administrativního funkčního stylu, a sice útvary žádost a zápis. Zastoupení těchto žánrů je vyrovnané, je analyzováno 20 žádostí a 20 zápisů. Zjištěné poznatky se u obou útvarů liší, proto jsou nejprve vyvozeny závěry z kapitoly 3.2.1 Žádosti a poté z kapitoly 3.2.2 Zápisy.

Při analýze četnosti užití prostředků syntaktické kondenzace docházíme u předložených textů žádostí k následujícím závěrům. V 18 z 20 textů zvolených žádostí se vyskytují nevlastní předložky, které napomáhají syntaktickému zhuštění. Jejich frekvence není ve většině případů příliš vysoká, nejvíce sekundárních předložek nalzáme v žádosti č. 17, a sice šest. Je nutné ovšem zohlednit fakt, že všechny zkoumané komunikáty jsou kratšího rozsahu. Z hlediska sémantického zaznamenáváme různé typy těchto předložek, přičemž musíme podotknout, že většina vypsanych předložek se opakuje, tudíž se vyskytují ve více různých komunikátech. Mezi nejčastěji zachycené sémantické vztahy vyjádřené předložkovými konstrukcemi patří vztahy zřetelové (*v návaznosti na, ve prospěch, ve smyslu, ze zkušenosti, ve věci, ohledně, vzhledem, dle/podle* apod.) a vztahy způsobové (*na základě, prostřednictvím, v souvislosti s* apod.). Dalšími zaznamenanými vztahy, které se ovšem objevují s nižší frekvencí, jsou vztahy časové (*závěrem, dne*), prostorové (*mezi*), vztahy vyjímání a zahrnování (*včetně*) a vztah příčiny (*z důvodu*). Celkově je v analyzovaných žádostech nejčastěji doložena předložka *na základě*, mezi další příklady s vysokou četností užití patří předložky *ve smyslu* a *dle/podle*.

Dalším sledovaným kritériem je užívání polovětných konstrukcí přívlastkových, infinitivních a přechodníkových. Zjistíme, že nejvyšší zastoupení mají polovětné konstrukce přívlastkové, které jsou zaznamenány ve 14 předložených žádostech. Jejich jádro tvoří ve všech případech deverbativní adjektiva. Nejvíce zastoupeny jsou polovětné konstrukce, v jejichž centru stojí adjektiva rezultativní pasivní, tzn. vzniklá nejčastěji adjektivizací příčestí trpných převážně objektových sloves obou vidů (*postavené na pozemku parc. č. 11170, stavba na něm zbudovaná, zveřejněnou ve Věstníku veřejných zakázek, konaného dne 18.3.2019, zastoupený p. Benešem* apod.). O něco nižší frekvenci pak mají polovětné konstrukce přívlastkové mající ve svém centru adjektiva procesuální, která se tvoří adjektivizací ženského tvaru přechodníku

přítomného nedokonavých sloves (*umožňujících jejich vyhledání a získání, týkajících se výstavby bytových domů, obsahujícího shora uvedené údaje* apod.). Polovětné konstrukce infinitivní nacházíme pouze zřídka, a to v textu jedné rozebírané žádosti, nelze o nich tedy hovořit jako o prostředku, který by u tohoto útvaru přispíval kondenzaci textu. Polovětné konstrukce přechodníkové nenalzáme v žádném zkoumaném textu žádosti, to svědčí bezpochyby o tom, že přechodníky jsou v současné době slovesným tvarem ustupujícím.

Kondenzaci textu celkově ve velké míře přispívají deverbativní substantiva, jejichž přítomnost je doložena ve všech zvolených žádostech. Nejvíce těchto podstatných jmen je obsaženo v žádosti č. 17, v níž nacházíme 20 příkladů. Ve většině textů se ovšem jejich počet pohybuje kolem 10. Nejčastěji užívaná jsou substantiva verbální, tzn. názvy dějů sloužící k pojmenování činností, popř. stavů (*zaslání, provozování, fungování, poskytnutí, stanovení, zpřístupnění, užívání, proškolení, posouzení, hodnocení* apod.). V 19 z 20 zkoumaných žádostí se vyskytují také deverbativní adjektiva, jejich zastoupení je ve většině komunikátů nižší než zastoupení deverbativních substantiv, jejich počet se nejčastěji pohybuje kolem čtyř. I zde platí, že nejužívanější jsou adjektiva rezultativní pasivní, ve všech analyzovaných žádostech nacházíme 43 případů (*uvedená, požadované, zpracované, uzavřené, umístěné, postaveného, skončený, smluveného, hlášený* apod.). Frekventovaná jsou opět i adjektiva procesuální, je důležité ovšem uvést, že ve srovnání s adjektivy pasivními zaznamenáváme ve všech žádostech pouze 12 příkladů (*sestávající, týkajících se, vztahujících se* apod.). Dále lze doložit například několik adjektiv rezultativních aktivních, tvořených mimo jiné pomocí sufixu -lý (*trvalý, uslý* apod.).

Užívání vět jednoduchých napomáhá kondenzaci textu pouze částečně, jejich přítomnost nacházíme ve 14 z celkového počtu zkoumaných žádostí. Převahu nad větami složenými a souvětími mají ovšem pouze v osmi komunikátech. Zhušťování textu pomocí tohoto prostředku se nám tedy v našem výzkumu ukazuje jako méně časté. Stejně tak syntaktické kondenzaci příliš nepřispívá užívání nepravých vět vedlejších. Výskyt nepravé věty vedlejší lze zaznamenat pouze ve třech předložených žádostech, nejčastěji se pak jedná o souvětí s nepravou větou vedlejší vztahnou (*...advokátku, která nám poradila...* apod.).

Dalším vytčeným prostředkem kondenzace textu je řetězení genitivních vazeb. Delší řetězce substantivních kondenzátorů závisejících na sobě ve formě genitivů v syntaktické platnosti atributů nekongruentních dokázány nejsou, lze doložit pouze několik kratších řetězců genitivních vazeb tvořených nejčastěji třemi až čtyřmi členy (*poskytování náhrad mzdy a výdělku, výkonem funkce člena zastupitelstva, výše úhrady nákladů* apod.). Pokud se v textu nevyskytují ani tyto kratší řetězce, je sledována alespoň přítomnost dvojic

podstatných jmen na sobě závislejících. Závislým výrazem je substantivum v adnominálním genitivu v platnosti přívlastku neshodného (*formy doručení, poskytnutí informací, zpřístupnění údajů* apod.). Jako frekventovaný jev nakonec zaznamenáváme řetězení substantivních kondenzátorů, členy těchto řetězení na sobě závisejí ve formě různých pádů (*součástí studie na využívání veřejných prostředků na elektronickou prezentaci města a jejich trendech; užívání prostor domu umístěním domovních rozvodů, kabelové televize a přípojek jednotlivých účastníků* apod.). Zmíněná řetězení substantivních kondenzátorů se vyskytují v 10 z celkového počtu předložených žádostí.

Při zkoumání dalších vytčených kritérií docházíme u zvolených žádostí k následujícím zjištěním. Co se týče konkurence vět složených a souvětí, v textech celkově převažují věty složené, ty mají nad souvětími převahu v 13 komunikátech. Nejčastěji se pak jedná o věty složené s vedlejší větou přívlastkovou (*Dále žádáme o poskytnutí informace, kde a v jakém časovém rozmezí byl tento dokument zveřejněn..., Po jeho vyplnění Vám bude zasláno mailem shrnutí odpovědí spolu s potvrzením, že můžete považovat naši žádost podanou prostřednictvím datové schránky za vyřízenou.* apod.), po nich následují věty složené s vedlejší větou příslovečnou podmínkou, jejich četnost zastoupení je ovšem ve srovnání s vedlejšími větami přívlastkovými výrazně nižší (*Pokud mi zašlete e-mailem nebo do datové schránky číslo účtu, uhradím poplatek 50 Kč za poskytnutí informace převodem z účtu.* apod.). Souvětí pak nad větami složenými převažují pouze ve dvou analyzovaných žádostech, jejich frekvence tedy celkově není příliš vysoká.

Dalším sledovaným kritériem je konkurence aktivních a pasivních tvarů. V tomto ohledu dokazujeme, že v 15 z 20 předložených žádostí převažuje užívání aktiva, ačkoliv pasivum se ve většině těchto žádostí v menší míře také vyskytuje. Pokud se podrobněji zabýváme nalezenými pasivními konstrukcemi, lze zjistit, že v naprosté většině případů se jedná o pasivum opisné, konkrétně obsahující přičestí n-ové (*byla odpojena, byly převedeny, byly vyvěšeny, byl zaslán, bude provedena* apod.). Přítomnost pasiva zvratného je možné doložit pouze ve čtyřech předložených žádostech. S užíváním pasivních konstrukcí souvisí také výskyt deagentních větných struktur, ty se nacházejí v 16 zkoumaných textech, většinou jsou vyjadřovány formou pasivních konstrukcí, o něco méně jsou pak zastoupeny deagentní větné struktury s využitím modálního predikativa (*je třeba spolupracovat, je třeba instalovat*).

Posledním vytčeným kritériem je výskyt rozložených slovesně-jmenných vazeb. Rozložené slovesně-jmenné vazby jsou zjištěny v sedmi z celkového počtu rozebíraných žádostí. Nacházíme vazby typu *je poskytnuta úhrada, provést proškolení, provádět instalaci* apod. Ukazuje se tedy, že se jedná o poměrně častý lexikální prostředek typický pro komunikáty

administrativního funkčního stylu. Jeho užívání souvisí s nominálním charakterem analyzovaných textů.

Při zjišťování frekvence užívání stanovených prostředků kondenzace textu jsou u dalšího analyzovaného útvaru, tedy zápisů, vyvozeny tyto závěry. Ve všech 20 předložených zápisech se vyskytují nevlastní předložky. Nejvíce sekundárních předložek nacházíme v zápisu č. 16., a sice devět. Z hlediska sémantického lze opět pozorovat různé typy těchto předložek, nejčastěji zastoupené jsou zde vztahy časové (*v průběhu, během, na počátku, na úvod, do konce, na závěr* apod.), prostorové (*okolo, mezi, směrem, podél* apod.), dále různé typy vztahů způsobových (*v souvislosti s, v součinnosti s, v souladu s, v rámci, prostřednictvím, na základě, pomocí* apod.) a vztah zřetelový (*ohledně, vzhledem, podle, s návazností na* apod.). S nižší četností zastoupení lze sledovat také vztah podmínky a přípustky (*s podmínkou, v případě*), vyjímání a zahrnování (*včetně*), účelu a cíle (*za účelem*) i vztah příčiny (*z důvodu*). Nejčastěji se v analyzovaných komunikátech vyskytuje předložka *v rámci*, po ní následují předložky *na základě, ohledně* a *mezi*.

Dalším vytčeným prostředkem kondenzace textu je užívání polovětných konstrukcí přívlastkových, infinitivních a přechodníkových. Nejvíce zastoupené jsou v analyzovaných zápisech polovětné konstrukce infinitivní. Nacházíme je v 31 případech. Polovětné konstrukce přívlastkové dokládáme naproti tomu ve 23 případech. V centru polovětných konstrukcí přívlastkových stojí nejčastěji adjektiva rezultativní pasivní (*navržený radou města, umístěných v této lokalitě* apod.), o něco nižší frekvenci pak mají adjektiva procesuální (*týkající se přijímání stavební sutě, monitorujících veřejná prostranství* apod.). Polovětné konstrukce přechodníkové nezaznamenáváme v žádném zkoumaném textu zápisu.

Zhuštění textu výrazně napomáhají deverbativní substantiva, která nacházíme ve všech zkoumaných zápisech. Nejvyšší zastoupení mají v zápisu č. 7, ve kterém je možné nalézt 35 podstatných jmen utvořených ze sloves. Počet deverbativních substantiv je v ostatních textech různý, závisí většinou na délce daného komunikátu. Nejvyšší míru zastoupení mají substantiva verbální (*zasedání, jednání, přezkoumání, hospodaření, uzavření, opatření, přistoupení, řízení, osvětlení, vybudování, navýšení* apod.). Další sledovaný prostředek syntaktické kondenzace, deverbativní adjektiva, dokazujeme také ve všech předložených zápisech, jejich počet je ovšem celkově nižší než počet deverbativních substantiv. Nejvíce deverbativních adjektiv lze doložit v zápisu č. 3, ve kterém nacházíme devět těchto přídavných jmen. Nejužívanější jsou i zde adjektiva rezultativní pasivní (*uskutečňovaných, navržený, plánovaná, vyrobená, poskytnuté* apod.), po nich následují adjektiva procesuální (*připravující, žádajících, rostoucí, vedoucí* apod.). Lze doložit také několik příkladů adjektiv rezultativních

aktivních (*proběhlé* apod.), ve srovnání s dalšími uvedenými typy deverbativních adjektiv se jich ovšem vyskytuje výrazně méně.

Zhuštění textu napomáhá také užívání vět jednoduchých, tento prostředek syntaktické kondenzace je zaznamenán ve všech zkoumaných zápisech. V 13 analyzovaných komunikátech pak mají věty jednoduché převahu nad větami složenými a souvětími. Kondenzaci textu u tohoto útvaru částečně přispívá také výskyt nepravých vět vedlejších. Nepravé věty vedlejší dokazujeme v devíti z 20 předložených zápisů. Nejčastěji se pak jedná o nepravé věty vedlejší vztažné (*Zasedání obecního zastupitelstva zahájil starosta, který přivítal..., Jednání se zúčastnil vedoucí finančního odboru pan Vítek, který nás seznámil... apod.*).

Posledním stanoveným prostředkem syntaktické kondenzace je řetězení genitivních vazeb. Delší řetězce genitivních vazeb tvořené více než čtyřmi členy nacházíme ve třech předložených zápisech (*kontrola plnění usnesení rady města, ukončení auditu přezkoumání hospodaření obce, schválení výběru zhotovitele opravy veřejného osvětlení apod.*), velice frekventované jsou naproti tomu kratší řetězce genitivních vazeb, které lze doložit ve 14 z celkového počtu 20 zkoumaných zápisů (*harmonogram zasedání Osadního výboru, pozvání starosty a místostarosty města, vykonávání přezkoumání hospodaření, zasedání rady města apod.*). Pokud se v textu nevyskytují ani tato kratší řetězení, je sledována přítomnost dvojic podstatných jmen se závislým přívlastkem neshodným vyjádřeným genitivem substantiva (*prodej pozemků, vyklizení pozemků, povolení stavby apod.*). Častým jevem je i zde řetězení substantivních kondenzátorů, jejichž členy na sobě závisí ve formě různých pádů (*ze strany auditora na drobné nedostatky resp. na náměty ke zlepšení s cílem motivace ke zlepšení (nikoliv s cílem sankcí) a zvýšení kvality dosud nastavených procesů apod.*). Tato řetězení nacházíme ve 13 analyzovaných zápisech.

Při analýze dalších sledovaných kritérií docházíme u vybraných zápisů k těmto závěrům. Pokud jde o konkurenci vět složených a souvětí, zjišťujeme, že vyšší zastoupení mají věty složené, které převažují nad souvětími v devíti zvolených komunikátech a jejich celkový počet je také vyšší. Nejčastěji jde o věty složené s vedlejší větou předmětnou (*Pan Řehák informoval, že na další schůzce bude třeba připravit materiály pro zastupitelstvo. Na úvod jednání starosta města všem zastupitelům poděkoval za to, že se dostavili na dnešní velice krátké jednání apod.*) nebo přívlastkovou (*Zastupitelé projednali i druhou obdrženou žádost na pronájem domku, kterou zaslal pan P. apod.*). V šesti textech pak převažují souvětí nad větami složenými, v ostatních komunikátech je jejich zastoupení vyrovnané.

Dále sledujeme konkurenci aktivních a pasivních tvarů. Ačkoliv je možné pasivní konstrukce zaznamenat ve všech předložených zápisech, ve 12 z nich převládá užívání aktiva. Ve třech

komunikátech pozorujeme naopak převahu pasiva nad aktivem, v ostatních textech je jejich zastoupení srovnatelné. Co se týče typu pasivních konstrukcí, frekventovanější je pasivum opisné, konkrétně přičestí n-ové (*bude projednáváno, bylo postupováno, byl proveden, byl odsouhlasen, byly doplněny, je vedeno, byl navýšen, byl ponížen, bylo ukončeno* apod.), pasivum zvrtné dokládáme jen velmi zřídka (*se uskutečnilo, se mění* apod.). S přítomností pasivních konstrukcí souvisí výskyt deagentních větných struktur, které se také nachází ve všech sledovaných textech zápisů. Ve většině případů se formálně shodují s pasivními konstrukcemi, dokládáme ovšem opět i několik deagentních větných struktur s využitím modálního predikativa (*bude třeba připravit, bylo by potřeba sjednotit...a zároveň přehlednit a aktualizovat* apod.).

Posledním sledovaným kritériem je výskyt rozložených slovesně-jmenných vazeb. Rozložené slovesně-jmenné vazby nacházíme v 18 z 20 předložených textů. Dokazujeme vazby typu *provést výběr, projevíli zájem, vyjádřit gratulace, se uskutečnilo setkání* apod. Potvrzuje se tedy, že u tohoto útvaru se jedná o frekventovaný lexikální prostředek typický právě pro oblast administrativního funkčního stylu.

V našem výzkumu se potvrzují všechny hypotézy stanovené v kapitole Metody a formy práce. Zhuštění textů obou sledovaných útvarů je způsobeno především užíváním deverbativních substantiv a deverbativních adjektiv. Kondenzaci textu výrazně napomáhají také polovětné konstrukce přívlastkové, ačkoliv u druhého analyzovaného útvaru, tedy u zápisů, je dokázán častější výskyt polovětných konstrukcí infinitivních. Pro řadu komunikátů je typická také převaha vět jednoduchých, ačkoliv tato hypotéza se nám potvrzuje spíše u zápisů. Co se týče dalších stanovených kritérií, pro oba útvary je charakteristická vysoká frekvence vět složených, které převažují nad užíváním souvětí, i časté zastoupení opisného pasiva. Jak bylo předpokládáno, pasivum opisné ve velké míře převažuje nad užíváním pasiva zvrtného. S častým výskytem pasivních konstrukcí souvisí u obou analyzovaných útvarů také přítomnost deagentních větných struktur. Jejich základní funkcí je anonymizace činitele děje (či jeho odsunutí z centra pozornosti). To se v naší analýze ukazuje jako velmi dominantní jev.

5 RESUMÉ

This diploma thesis deals with means of text condensing in administrative functional style texts. The thesis is divided into two parts - theoretical and practical.

In the theoretical part you can find mainly the characteristics of the administrative functional style, its basic features, norms and genres. The means, which serve for condensing of text, are marked out in this part.

In the practical part there are mentioned the individual analyses of chosen texts. The presence of specified means and the frequency of their use is examined in the submitted texts.

At the end of the thesis the findings are summarized and the relevant conclusions are drawn.

6 SEZNAM LITERATURY

6.1 LITERATURA

HOFFMANNOVÁ, J. a kol. *Stylistika mluvené a psané češtiny*. Praha: Academia, 2016.

ŠIMANDL, J. Ke kategorii životnosti některých právních termínů a k jejich shodě. In: *Naše řeč*, 86. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., 2003.

ČECHOVÁ, M. a kol. *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV, 1997.

MISTRÍK, J. *Štylistika*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1985.

PEŠKA, Z. Jazyk zákonodárcův. In: *Slovo a slovesnost*, 5. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., 1939.

CHLOUPEK, J. a kol. *Stylistika češtiny*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990.

GREPL, M. a kol. *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1995.

TRÁVNÍČEK, F. *Mluvnice spisovné češtiny, část II. Skladba*. Praha: Slovanské nakladatelství, 1949.

GREPL, M. – Karlík P. *Skladba češtiny*. Olomouc: Votobia, 1998.

HAVRÁNEK, B. – JEDLIČKA, A. *Stručná mluvnice češtiny*. Praha: Fortuna, 1996.

ČECHOVÁ, M. a kol. *Čeština - řeč a jazyk*. Praha: ISV, 1996.

STRABERGER, R. K jednomu typu nepravých vedlejších vět vztažných. In: *Naše řeč*, 90. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., 2007.

6.2 LITERATURA ANALYZOVANÝCH TEXTŮ

Vyřízené žádosti o informace: oficiální informační server města Plzně. *Plzeň - oficiální informační server města: oficiální informační server města Plzně* [online]. Copyright © 2020 Statutární město Plzeň [cit. 19.04.2020]. Dostupné z: <https://www.plzen.eu/urad/zadosti-o-informace/clanky/vyrizene-zadosti-o-informace.aspx>

Oficiální stránky města Heřmanův Městec - Zápisy z jednání výborů zastupitelstva. *Události v obci - Oficiální stránky města Heřmanův Městec* [online]. Dostupné z: <http://www.hermanuv-mestec.cz/m/radnice/samosprava-mesta/vybory-zastupitelstva/zapisy-z-jednani-vyboru-zastupitelstva/>

Zápisy z jednání zastupitelstva obce. *CHOPOS - Titulní strana* [online]. Copyright © 1999 [cit. 19.04.2020]. Dostupné z: <https://www.chopos.cz/uredni-dokumenty-obce/zapisy-z-jednani-zastupitelstva-obce.html>

Zápisy ze zasedání Akademického senátu [online]. Copyright © AMU 2020 [cit. 19.04.2020]. Dostupné z: <https://www.damu.cz/cs/uredni-deska/zapisy-z-jednani/#zapisy-ze-zasedani-akademickeho-senatu>

7 PŘÍLOHY – UKÁZKY TEXTŮ

7.1 ŽÁDOSTI

Na základě zákona č. 106/1999Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění, žádáme o poskytnutí kopie/skenu záměru Statutárního města Plzně, nám. Republiky 1, 306 32 Plzeň, který byl vyvěšen na úřední desce Statutárního města Plzně v souvislosti se směnnou smlouvou ohledně pozemků v k.ú. Skvrňany uzavřenou mezi Statutárním městem Plzeň a společností Europäische Projektentwicklung a.s. (nyní CT Borská Pole, a.s), se sídlem Praha 4, Budějovická 1518/13a, PSČ 140 0, IČ: 263 79 961, zapsanou v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl B, vložka 10832, dne 1. června 2006 ("záměr"). Je-li to možné, žádáme o poskytnutí kopie/skenu záměru s uvedením údajů o vyvěšení a sejmutí záměru z úřední desky Statutárního města Plzeň. V opačném potvrzení zdvořile žádáme o poskytnutí potvrzení, že záměr byl řádně vyvěšen na úřední desce Statutárního města Plzně po dobu 15 dní ve smyslu ust. §39 zákona 128/2000Sb., o obcích, v platném znění.

Dovoluji si Vás tímto dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, požádat o poskytnutí následujících informací týkajících se poskytování náhrad mzdy a výdělku (dále jen „náhrada výdělku“) ušlého v souvislosti s výkonem funkce členům zastupitelstva města

- 1) Za které konkrétní činnosti má člen zastupitelstva města nárok na náhradu výdělku prokazatelně ušlého v souvislosti s výkonem funkce člena zastupitelstva?
- 2) Náleží členu zastupitelstva v případě, že je členem výborů a/nebo komisí, náhrada výdělku i tehdy, pokud se coby člen zastupitelstva účastní zasedání těchto komisí/výborů?
- 3) Je zastupiteli města obdobným způsobem nahazován výdělek ušlý za dobu, kdy jednal coby zastupitel přímo s občany?
- 4) Na základě jakých podkladů (předpisu) je o náhradě rozhodováno a kdo (funkce) o náhradě rozhoduje?

Ve smyslu § 17 odst. 2 zákona č. 106/1999 Sb. žádám o sdělení předpokládané výše úhrady nákladů, budou-li účtovány.

7.2 ZÁPISY

ZÁPIS

jednání výboru Zastupitelstva města č. 3/2019

Finanční výbor,

které se uskutečnilo ve středu 24. 4. 2019 od 17:00 hodin

v Kavárně Kamarád Heřmanův Městec.

Přítomni: Jan Řehák, Ing. Zbyněk Čermák, Ing. Lenka Ulrichová, Blanka Čížková, Tomáš Morávek, Ing. Lucie Nepovímová, MBA, Ing. Kateřina Diesslová

Omluveni:

1. Paní Ulrichová a paní Čížková informovaly ostatní o probíhajících kontrolách v příspěvkových organizacích města, prozatím s výsledkem takovým, že by bylo potřeba sjednotit metodiku směrem od města k p.o. a zároveň zpřehlednit a aktualizovat zřizovací listiny dodatky v plném znění, neboť momentální situace je velice nepřehledná.
2. Paní Ulrichová dále informovala, že by bylo vhodné zorganizovat schůzku s vedením města, zda bude existovat vůle výše uvedené věci řešit, bez těchto základů pak kontroly postrádají smysl. FV se domluvil, že schůzku realizuje.
3. Pan Řehák informoval ostatní o proběhlé kontrole vyúčtování dotací a o nalezených nedostatcích. Problémy vyplývají především z nejasného způsobu předložení vyúčtování a pak také z procesních nedostatků. Oboje je zřejmě způsobeno složitostí pravidel a také neznalostí tvorby vyúčtování.
4. Pan Řehák navrhnul, aby se FV zaměřil na úpravu pravidel pro poskytování dotací, a to zejména na část, která bude popisovat způsob vyúčtování. Také navrhnul, aby FV vypracoval vzorový způsob žádosti o dotaci včetně vyúčtování, ze kterého by subjekty mohly vycházet. Dále navrhnul, aby po vytvoření tohoto příkladu proběhlo školení se zástupci subjektů žádajících o dotace, kde by jim tento příklad byl popsán a vysvětlen.
5. FV se shodnul na potřebě výše zmiňovaných kroků.

Zapsal: Jan Řehák

Zápis ze schůze Osadního výboru pro Konopáč ze dne 3. 11. 2019

Přítomni: Malát Emerich ml., Nováček Libor, Mgr. Novotná Alena, Bc. Radil Martin

Omluveni: Ing. Bulíček Zdeněk

Hosté : JUDr. Plavec- místostarosta MÚ, Petr Vaňous – velitel SDH

Bod 1) Dne 15.10.2019 proběhlo terénní šetření za účasti předsedkyně, pracovníků MÚ, zástupce Lesy ČR a vedoucí oddělení ochrany přírody MěÚ Chrudim. Byly posouzeny náletové dřeviny rostoucí podél potoka Konopka od silnice u vchodu do ATC až k hasičské zbrojnici. Byly označeny stromy ke skácení a prořezu. Kácení bude provedeno cca v měsíci listopadu. V zimních měsících nebo na jaře budou odstraněny skruže a provizorní betonové lávky vedoucí přes potok a u studánky. Práce budou probíhat v součinnosti s technickou skupinou MÚ. Zodpovídá : předsedkyně

Bod 2) Realizace relaxačních prvků v prostoru zeleně před parkovištěm ATC byla odložena na jarní měsíce roku 2020. V rámci čerpání finančního rozpočtu na rok 2019 budou zakoupeny tři venkovní fitness stroje. Budou umístěny u areálu sportovního hřiště ve skále (Písníku). Realizace zakoupení a umístění strojů cca v měsíci listopad, prosinec 2019. Zodpovídá : předsedkyně

Bod 3) Příprava členů OV na veřejnou schůzi, která se bude konat dne 16. 11. 2019. Pan Malát zajistil tisk pozvánek, distribuce do obytných budov zajistí pan T. Syrový ml. a předsedkyně zajistí vyhlášení městským rozhlasem.

Použité zkratky:

osadní výbor - Osadní výbor Konopáč

MÚ - Městský úřad v Heřmanově Městci

Konopáč – místní část města Heřmanův Městec

předsedkyně - předsedkyně Osadního výboru pro Konopáč ATC Konopáč - Automotoklub Konopáč

SDH – Sbor dobrovolných hasičů v Konopáči

Zapsáno dne 9. 9. 2019

Zapsala: Mgr. Novotná Alena